

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen.

Sürgöny! SÜRGÖNY! Sürgöny!

a n. t. vevőközönséghez.

A párisi tárlat végére járván, szakmám sok gyári kiállítóinak megmaradt ezikeit megvásárolván, még nem hallott potom áron tudok rajtok, hogy a jövő hónapban kinálkozó jó alkalmat az angol kiállítók visszamaradt kelméit az őszi és téli időnyre megvenni el ne mulasztom. — Kérem a t. vevő közönséget, szíves pártfogásukban részesíteni és megrendeléseiket siettetni, miután ez itt felsorolt olcsóságok eladása csak egy hónapig tart.

Székesfehérvárott, július hónap 1878.

Teljes tisztelettel

Ifj. Eibisch Zsigmond,

a „Profétá”-hoz Sz. Fehérvárott, nádor utca, Szekerák és Hornyánszky urak kereskedése mellett.

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen. Ily olcsón vásárolhatni csakis a párisi világtárlat végérejártá nyújthat alkalmat.

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen. Ily olcsón vásárolhatni csakis a párisi világtárlat végérejártá nyújthat alkalmat.

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Szőrkelmék' and 'Mosókelmék'.

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 6. szám.' and 'Arjegyzék. - 7. szám.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 10. szám.' and 'Selymek színes és fekete.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 2.ik szám.' and 'Mosókelmék.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 7. szám.' and 'Egész finom gyolcsok.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 10. szám.' and 'Selymek színes és fekete.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 3. szám.' and 'Fehérneműk.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 7. szám.' and 'Egész finom gyolcsok.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 10. szám.' and 'Selymek színes és fekete.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 4. szám.' and 'Fehérneműk.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 8. szám.' and 'Kész fehérneműk főtűző potom áron.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 10. szám.' and 'Selymek színes és fekete.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 5. szám.' and 'Fehér és színes abroszok.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 9. szám.' and 'Kész fehérneműk főtűző potom áron.'

Table with 2 columns: Item description and price. Includes 'Arjegyzék. - 10. szám.' and 'Selymek színes és fekete.'

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Advertisement for 'HÜPPMANN A. VALÓDI SZAKÁCSMŰVÉSZET, RENDSZERES UTMUTATÁS' and 'MAGYAR GAZDASSZONY TEENDŐI A KÖZÉLETBEN, HÁZBAN ÉS KONYHÁBAN.'

Advertisement for 'Magyar sorsjegyek, évenként 3 húzással, főnyeremény 200,000 frt.'

Advertisement for 'BRAUN MÓRICZ lábbeli-gyárában Budapestben'.

Advertisement for 'Vadász Ferencz özv. utóda' and 'Lóry J. bank- és váltó-üzlete'.

Advertisement for 'A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben' and 'Dr. KAUTZ GYULA. A nemzetgazdaság- és pénzügytan rendszere.'

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együttlé: egész évre - 12 frt; fél évre - 6 frt; Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre - 8 frt; fél évre - 4 frt; Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre - 6 frt; fél évre - 3 frt.

33-dik szám. 1878. BUDAPEST, AUGUSZTUS 18. XXV. évfolyam.

Dr. NAVRATIL IMRE.

HIRNEVES orvosaink s művevő sebészeink egyik legkitűnőbbikének, dr. Kovács Sebestyén Endrének, mint a budapest-fővárosi Rókus-kórház egyik sebész osztálya főorvosának helyét a napokban foglalta el dr. Navratil Imre, kinek arczképét, az alkalmából is, ma mutatjuk be olvasóinknak.

nem csak hazánkban, hanem a tudós külföld előtt is dicseretesen lett ismeretes, s nem közönséges elismerést nyert. Dr. Navratil Imre, szegény szülők gyermeke, Pesten született 1835-ben; ugyanitt végzé iskoláit s, orvosi kiképeztetését is a pesti egyetemen nyerte, hol már 1858-ban avatott orvostudorrá. Nemsokára a hirneves sebész-tanár dr. Ballassa vette őt, mütő-növendékül maga mellé, s itt nyerte és gyarapította különösen sebész ismereteit.

Czermákot egyetemünkhöz az élettan tanárává. Czermák a gégetükrszet megalapítója, több, tudomány-szomjas ifjut gyűjtött maga köré, kik vele együtt művelték ez új orvosi tanulmányt; ezek közt volt a hivatásának áldozatul esett korán elhunyt dr. Tóth N. János, Balogh Kálmán és Kovács József most egyetemi tanárok; köztök volt Navratil is, ki csakhamar egész hévvel ragadta meg az alkalmat, hogy a gégebajok oktatását, a még akkor kezdetleges gégetükrszet fejlesztése által, előbbre vihesse s tökélyesbítse. Ezzel megtalálta

Dr. NAVRATIL IMRE.

Századunk egyik jellemvonása: a természettudományok minden ágának felkarolása s azok intensiv mivélése és előbbre vitele. Az emberi nem mivélézésére kiváló befolyást gyakorló tényezők közt kétségkivül ez foglalja el az első helyet. A természettudományok míg egyrészt az emberi szellem legmagasb törekvéseit irányozzák, másrészt az anyagi élet folyását növekedő igényeit is a leggyorsabban s legjobban bírják kielégíteni. S e fontos tudomány egyéb ágai közt, az embert legközvetlenebbül érdeklő, az emberi test és élet ismerete, s az ezen alapuló orvostan sem maradhatott hátra, sőt az is korunkban ünneplé és ünneplő folyvást legnagyobb diadalait. S ezt, első sorban, a munka-felosztásnak köszöni a tudomány; vagyis annak, hogy a tudomány összes mezejét felölelni igyekvő minden-tudó polyhistorok helyébe az annak egyes szakait, sőt különlegességeit mivélő ugnyezvezt specialisták léptek, kik a részletekbe való mély behatolás által szükre szabott téren, de azt annál jobban kimerítve, vitték előbbre a tudomány egy kiválasztott ágát, olykor egyetlen fejezetét — s működésök összeségében magát az egész tudományt. Ily szerep jutott az emberi élettan s jelesen az orvostan mivéléseben ama férfunak is, kinek neve mint gyakorló orvosé és sebészé a szenvedők előtt, s mint orvostani íróé, az általa kiválasztott tudományos különlegesség, a gége-bajok, körében

a különleges tért, melyen működnie kell, s valóban ettől kezdve, mint jeles gégeorvost látjuk őt működni mind a szakirodalom, mind az orvosi gyakorlat terén. 1865-ben az egyetemen a gége-s azzal rokon orr-tükréssel magántanárul habilitáltattott, a következő évben a Rókus-kórházban nyert alkalmazást s külön vizsgáló és műtendő-teremmel ellátott önálló osztályt gégebetegkek számára. Ugyanez évben (1866) jelent meg első nagyobb munkája: „Gégebajok“, tehát alig hat évvel a gégetükrő feltalálása után s így az elsők közt volt nemcsak a magyar, hanem általában az orvosi irodalomban, mely gyökeresen új gégetükrészeti alapon tárgyalt az összes gégebetegségeket, a szerző önálló észleletei s vizsgálatai nyomán.

Spezialitása mellett a sebészeti műtét-tant sem hanyagolta el; s erről 1867-ben megjelent második nagy munkája; szintén eredeti mű s magyar nyelven az első műtét, mely az emberi testen végrehajtható összes sebészeti műtétéket rendszeresen tárgyalja.

E két körben mozog dr. Navratil összes gyakorló orvosi és tudományos irodalmi munkássága. 1868-tól kezdve két éven át vezetett ideiglenesen sebész-osztályt a Rókuson; 1874-ben pedig a barakk-kórházi harmadik sebészeti osztály főorvosává léon kinevezve, — a honnan most a Rókus-kórházi második sebészeti osztály főorvosává mozdítottatott elő (míg az elsőt ugyanott dr. Lumntzer vette át).

Említett két nagy munkáján kívül még számos más irodalmi dolgozat jelent meg tőle részint orvosi szaklapokban, részint önállóan, melyeknek alapját kórházi észleletei s önálló buvárlatai képezik. Különösen a gégeidegeken tett kísérletei keltettek Németországban is figyelmet, s erre vonatkozó munkálatai a német orvosi irodalomban is meg lének honosítva. — Eredeti művein kívül a magyar orvosi könyvkiadó társulat számára lefordította Emmert két nagy kötetre terjedő „Különös sebészét.“ (1871/3).

S e mellett dr. Navratil, a tanszéken, vagyis a betegek ágyai mellett, hallgatói körében, világos előadásával pótolta, a mit az irott szó és rajz teljesen soha nem adhat vissza. Vonzó előadását egyebiránt a nagy közönség is ismeri a jól sikerült természettudományi estélyekről, tanítványai pedig szívesen hallgatják tőle az új tant, melynek ő, itthon s a külföldön, egyik kiváló művelőjeül, önálló tapasztalatai s buvárlatai által továbbfejlesztőjeül van elismerve. — Magántanári minőségében szerzett érdemei elismerésül 1873-ban ugyanazon tudomány nyilv. rendkívüli tanárául neveztetett ki egyetemünkön.

Mint gyakorló orvosnak módora bizalmat gerjesztő és sikerei már számos esetben igazolták e bizalmat. Aránylag fiatalon megérdemelt hírnévre emelkedve, reá még szép jövő vár az orvosi pályán.

D. M.

Alacsony kicsiny ház...

Alacsony kicsiny ház vén hegy oldalában, Hányszor gondolok rád, könyvemmel adózva; Régen volt, hogy téled elvitt hiú vágyam, Vén, mohos tetődet nem láttam azóta.

Áll-e még előtéd a nagy öreg hársfa, Mely lombjával lágyan, szelíden beárnyalt, Gyermekörömim és bánatom e társa? — Oh hogy e boldog kor vékép továszárnyalt!

El-elmélázok... a vén fa lombos ága Hajlik, reng, a mint a reg fuvalma támad; Ottan látom — rózsá nyílik ablakába' — Kis szobánkban édes, drága jó anyámat!

El-elmélázok... s úgy fáj, hogy tán miattam Édes jó anyámnak arca könyben ázva — Oh mióta dőre vágyban oda hagytam, Bánat, szomorúság költözött e házába!

Jó anyám, gondolsz-e arra, ki magában Messze bujdosik már hosszu évek óta? — Alacsony kicsiny ház vén hegy oldalában, Hányszor gondolok rád, könyvemmel adózva!

Aradi József.

Daczolj, nevens csak...

Daczolj, nevens csak, szép virágom, Táncolj a szétört boldogságon; A gyengeség a te hatalmad, E dacban szived megszokhadat.

Nem dacz, — köny illik, hidd, a nőnek, Boosánat, üdv, belőle nőnek; Mert gyakran egy könyesepp: özönvíz, Mely árjával bünt, evdat elvisz.

Győznék: kegyelmet esdve térdem, Boosánatot a sebzett kérjen? — A szenvedés lett büszkeségem, Bár lángjaiban kell megégnem.

Pilládra csak egy csepp köny szállna, Engesztelődést hozva, várva, S térdelnék sírva mind a ketten, Meg lennék váltva a könyekben.

Zanathy Kálmán.

Kárpáti képek.

VII. A felkai völgyben és a Lengyel-nyergen.

— Rosz zöld beka urambátyám, — mondok a derek öreg professzornak, — azt mondta, megázunk, hogy a lomniczi vénbanya hálófőkötőbe bujt, ime megjöttünk szárazon.

— Majd megázok hát holnap — mondá az öreg ur s hivatkozott a jó Sydowra, a ki a Kárpátokról irott könyvében föl is jegyezte, mily kitűnő időjós a lomniczi csúcs, — „mintha csak az volna a föld tyukszeme, uramócsém, annyira tudja az, mikor lesz eső“.

Másnap már a Habia Gura fölött is volt olyan felhő-koszoru, mint előbb a lomniczi csúcs fölött s a távoli Kriván tetején is ott lebegett egy fehér galambszerű ködfolt. Meglehetőszél fútt s az a lenge felhő meg se lebbent tőle oda fonn.

Eh mit nekünk felhő, nem lesz abból ugy se semmi. Aztán a multkor ugy is elhatároztuk, hogy meg fogunk ázni. Akkor, igaz, gazda nélkül csináltuk a számadást s szárazan maradtunk; de vajjon most már czukorból vagyunk-e, a kik akkor nem tartottunk tőle, hogy az esővízben elolvadunk.

A felkai tó felé indult utunk. Ugyanaz az ut, melyen a nagy-szalóki csúcsra indultunk, csak hogy ez megtartja előbbi irányát azon tul is, a hol a csúcs felé vezető ösvény jobbra tér.

„Keresztdombnak“ (Kreutzhügel) nevezik a helyet, mely mögött a közép-Tátra két tekintélyes orma emelkedik: a nagy-szalóki, a „király orra“ nevű kimeredő szirttel oldalán, és a mind egyiknél magasabb gerlachfalvi orom. Mind a kettőnek egész fal folytatása van magokhoz hasonló kolosszusokból, melyek egymásba nőve egyenközüleg haladnak be a hegység derekába.

E két rettenetes kőfal között fekszik a felkai völgy, hova utunk vezet. Itt már följebb menve, egyre törpül, végre elmarad mögöttünk a gyalogfenyőbozót is, csak itt-ott merészkedik följebb egy-egy előőrse. Fejéresz szürke gránitkövek merednek ki az egyenetlen gyeptől, míg oldalt alant ott szakad a patak, fejéren pezsgő vizesésekre törve a kőgörgöteg-ágyban, melyet felhőszakadások alkalmával vetett ily keményre magának egész le az erdőrésszig.

A hol a termőtalaj lábat vetett, rózsaszín virágu sempervivum s a ribes alpinum fürtei himezik a zöld takarót, — de nagyobb fának, bokornak itt már hire sines.

Igy jutunk el végre ismét egy kopár hegyhátra, a honnan aztán felátni a felkai völgybe, mely mindez ideig rejtve volt szemünk előtt. Eltakarta a völgyön keresztül fekvő kőgát, melyre föl kellett hágnunk.

A természet egy titkos amphitheatruma ez, egy valóságos katlan, melybe kanyargó meredek uton kell leereszkedni s melynek fenekén, mint egy sötétzöld aczeltükrő, ott simul el a tó, — a felkai tó.

Borzadály fut az ember hátán végig, ha e kolosszalis sziklamenedezén körültekint. Olyan komor kép az. Pedig a nap égetőn, csaknem vakítóan süt bele. De a minden felől fölmeredő szirtek csipkézett ormái, függőlegesen fölynül ő szürke falaikkal, melyeknek csak a repedésekben növő havasi zuzmó kölcsönöz változatosságot, — óriási börtönnek tüntetik föl az egészet, melyből nincsen szabaddulás, csak egy: az ég felé. De az is mily retentő magas boltozatnak tűnik föl e helyen, ha látod, mily magas kőoszlopokra borul!

Tiszta éles vonásokban áll előttünk a Szekrényhegy-csoport, czik-czakos ormaival, melyek mindegyike olyan odafenn, mint egy rég elpusztult várrom. Itt-ott egy-egy fejerbe játszó foltot mutat a sziklafal, — onnan szirtek szakadtak le nem rég, a gránit fejersege az, a mi ottan vakit, mint valami hőmező. Mert az itt nem ritka eset, szerencse, hogy inkább csak téliidőn, mikor itt nem ember, de még madár se jár. Ott a felkai völgytőbőr alján egy kőház romja látszik. Alig ismerni föl, hogy az két év előtt még ház volt, most csak kőhalom. A hegyoldalból leszakadt hógörgöteg zuzta agyon.

E romhalmazhoz közel most új menedékház áll. Ez idén állította föl a Kárpát-egylet, föl is szentelve azt, meg is keresztelve Szepesmegye két híres fiának, a Hunfalvi-testvérszépnek nevére. A fölavatás e hó 11-én ment végbe, mely alkalmattal Várnay Z. Sándor a következő költeményet olvasta föl, melynek sorkezdő betűi a menedékház nevének adják:

A „Hunfalvi menházhoz.“

Hazánk két szellemóriása Után nyered neved. Nevet, — méltóbbat — homlokodra Fölrini nem lehet. A két szerény név hallatára Lényünk fölleskesül; Vezérszavukra két hazában Ifjú s öreg hevül.

Mint e két nap szellemsugára Erős fényt áraszt e házra: Nyerjen nyugalmat, — mit kívánt — Ha reggel avagy este tér be A Kárpátok fáradt vendége, Zord s szép időben egyaránt.

A jobb kéz felőli Szekrényhegy falánál és a Gránát-falnál még impozánsabb a gerlachfalvi oldal fantasztikus alaku ormaival, melyeken, mint iszonyu orgonasípokon, csodásan zengő zenét játszik a szél. Hanyszor fekdüdjék az ember, ugy nézze ezt a rettenetes szirtfalat, mely aczél-

barna repedezett oldalával rádülni fenyeget a völgyre. Ha megpróbálná se zuzhatna agyon. Meg kellene támaszkodnia a szemközti Szekrény-hegy oldalán s mi ott maradnánk talán sértetlenül az óriási egéresapdában.

A smaragdászín tó oda alá csillogó gyöngy-fodrokat vet, míg a völgyet velünk szemben berekesztő éjszakai oldal óriási sziklalépcsőjéről, fejer tajtékot turva omlik alá a több száz lábnyi vizszakadás alkalmával vetett ily keményre magának egész le az erdőrésszig.

Kötörmelékés meredek kapaszkodón kerülnünk a vízzuhatag tetejébe, elhaladva a „gránát-fal“ mellett, hol pástorgyermekek vájják a gránát-gyöngyöket s ing helyett nyakban szíjjal összekötött pokrócczal vállukon, kínálják eladásra tetszés szerinti áron. — Elmenve egy sziklaboltozat alatt, melynek nyirkos falairól örök eső szakad alá, ismét egy köves gerinczre jutunk föl s egyszerre ott találjuk magunkat a „Virágos kertben“.

Egy gyönyörű alpesi kert ez, melynek maga a szabad természet a kertése s a legmagasabb sziklahegy a kerítése. E kerítés védi meg mindenféle szeltől s megóvja a tágas völgyöbölben tenyésző gyönyörű növényzetet. Roppant menyiségben, üdén, buján nő itt a „trollius europaeus“, az aranyársága angyalvirág, a narciszszirmu anemone, melynek minden töve egy-egy virágosokor, és olyan nefejejs, melynek színéhez hasonlót szem nem talál másutt. Egy ily nefejejs, sötétkék azur színével csakugyan lehetetlen elfelejteni, a ki egyszer látta. A szalmaszín virágu enciana, bíbor pontokkal tarkázott harangkelyheivel, a hieraciom, ranunculus, aronnicum, a sárga, rózsaszín és sötétviola pedicularis, a lilaszínvirágu bartisia alpina, és a többi fölött két-három lábnyira kimagasló adonestyles szemkáprázató pompás szőnyeggé keverül itt össze, míg az elszórt köveken ott virít a kaktusz tövü sziklarózsza lágy mohapárnákon.

E virágokkal telt völgynek, mely egykor tőfenék volt, egy terrasza is van, vagy inkább emelete, melyen tul ismét egy meredek sziklagát emelkedik, tele szörva leomlott kövekkel. E kötetengeren keresztül-mászva, megint egy rejtett völgyhöz érkezünk, melynek alján a „Hosszu-tó“ csillog. Hosszabb volt az előtt, de a gerlachfalusi oromról leomló fehér kötörmelék jó részét betemette.

A „Hosszu-tó“ fölött van az a pont, a hol az ember nyár derekán is utóleri a telet. Itt a hó, az örök hó, kétezer méter magasságyra a tenger színe fölött. Messziről, igaz, hogy hófejer ez a hó, de közletről mooskos-poros es oly kemény, hogy a rähengerített kétmászás kő lecsuszott rajta, mint a jégen, alig hagyva nyomot rajta, a merre gördült.

A Hosszu-tó partját megkerülve, uttalan ut vezet, 4—5 méter magasságu sziklakövek tengere keresztül, melyek között széles szakadások tátonganak néha. E kötetgeren egyszerre emelkedni kezd, s ott az ember kénytelen elfogadni a löfözföfiát, hogy négy láb biztosabb, mint kettő. Négykézláb kell mászni, meredeken függő hőmező mellett, míg az ember végre egy vízszintes sziklagerinczre jut, mely elnyulik harmincz lépésnyire, de nem szélesebb felméternél s mind a két felől szédítő mélység tátong lábunk alatt. Ha e zerge-ösvényen átvérgödtünk valahogy, csak akkor jutunk el a „Lengyel-nyereg“re.

Egy vékony hegyfal ez, mely a gerlachfalvi hegyort a Szekrényzirtek ormaival köti össze. Szélessége nem egész két méter.

Nagyszerű a kilátás, a mely innen nyílik. Éjszakra ellát az ember a Bialka völgy fölött egész a lengyel Szvinczéig, hol a soha föl nem engedő „jegestő“ tölcseré fejerlik s messze nyuló hősivatagok vakítják a szemet, keletre végig a Javorinán, délre a Hosszutó fölött a gerlach-

falusi kettős oromig és azontul a kékes párázatban uszó szépségi sikon egész a messzekékli Királyhegységig.

Az ember ide érve egész rhodusi Kolosszusnak érzi magát. Fraternizál a felhőkkel, melyek némelyike meghunyászkodva sompolyog el lába alatt, egyik lábával Magyarország talaján áll, míg a másikat már Galiczia sziklájába feszíti. A két ország közti határvonal ott fut el a két talpa között.

A tátrafüredi vendégkönyvben egy kirándulás rövid leírása olvasható, mely a Lengyel-nyergen keresztül a galicziai Halastóig és azon tul vezetett. Így szól:

1874. aug. 3-án 5^{1/4} órákor reggel indultunk a felkai völgybe, megmászuk a gránát-falat, aztán a Lengyel-nyeret, honnan mintegy 10 órai gyaloglás után 4 órákor d. u. elértük a „nagy halastó“ partját.

A galicziai Tátra-egylet a tó alsó partján épült új hajlékot épen akkor avatta fel, meghíván arra a magyar Kárpát-egyletet is. Midőn kitértünk az erdőből, elragadó bérezi tábori kép tárult szemünk elé. A halastó éjszak felől szegélyző domboron alól 100-ra menő goral-szekér és vontató ló tanyázott; a dombok tetején 20—30 zászló, mindenféle, többnyire magyar és lengyel. A mint a lengyel urak megpillantottak, zenekarral, roppant magyar zászlóval jöttek elénk, s beszéddel üdvözöltek, mire mi testvériesen válaszolunk. Magyar hegyaljai bor quantum sok s a pohár mindig „vencze.“ — Lenn a tanyán gyönyörű lengyel hölgykoszoru szegélyezte a domb alját. A házatást katolikus lengyel lelkész végezte egyházi ruhában, ünnepi szertartással, az elmaradhatatlan beszédekkel. Aztán tánczra perdült a társaság az új házban, 10 órai fárasztó gyaloglás után! Ezalatt az egyik dombtetőről folyton szólt a taracklövés, bömbölő vizshangot kelve a hegyekben. Éjjel holdvilágos tiszta idő; majd tűzijáték bengáli tűzzel és röp-pentyűkkel, melyek a tó közepéből fölereszte gyönyörű világitást vetettek a fekete bérczfalakra.

Törs Kálmán.

Báró Baldácsi Antal.

(1803—1878.)

A rohicsi fürdőből érkezett a hír, hogy báró Baldácsi Antal f. h. 6 óráig hirtelen elhunyt.

Kévs ember lehet Magyarországon, a ki az elhunyt főurat legalább névről ne ismerte s róla ne hallott volna. Neve azok közé tartozott, melyeket gyakran szoktak emlegetni. Vegyesen száryalt végig az országos olykor szeszélyes és különöz, másszor nemes lélekre mutató tetteinek híre, melyeknek ha csak egy része volt is igaz, — elég alkalmasak voltak őt azon emberek színében tüntetni föl, a kik ritka specialitások a magok nemében.

Véghezvekenyi báró Baldácsi Antal 1803. május 25-én született Navajon, Kolozsmegyében Erdélyben. Szülei (b. Baldácsi József és gr. Thoroceikai Borbála) szigorú katolikusok voltak s a kolozsvári konviktusban kezdték neveltetését. Később a bécsi Terézianumban küldték s katonai pályára adták. Az akkori „örök béke“ idejében az ifju tisztre egyéb katonai dícsőség sem várakozhatott, mint a „katonai regiment“-ok betöltése, s Baldácsi megelőelve a katonai pályát, lelépett arról, s 1829-ben oltárhoz vezette özv. gróf Szerdahelyiné, báró Hunyadi Annát, kinek kezével dugszadga vagyonnak lett urává. E neje-né 1847-ben történt halála után huzamos ideig özvegyességben élt; de 1860. évben gróf Malkovszky Adellal másodsor házasságra lépett és e házasságból született fiugyermeke képezte fő örömét. De

fiát kora halál ragadta el, a typhus áldozatává lett, midőn Kalocsáról, hol a jezsuiták iskolájában tanult, egy ünnepi vakációra zord időben haza ment. Az apa határozott akaratára volt, hogy a fiu ily időben ne mozduljon z iz intézetből, ne-jének is egyenesen megiltotta a hazahívást; de ez mégis haza hívta. E gyásztokozó esemény miatt a báró azóta nejétől különválva élt s örömtelenül, magánosan maradt, utolsó családjából.

Ez magánéletének rövid története.

A közélet terén sok mozgékonyaságot fejtett ki. Meggyőződése volt, hogy Magyarország szabadságának egyik legerősebb palladiuma a protestantismus, melynek szerződéseken, bekekötéseken biztosított autonómiaja sokszor volt már kiindulási pontja az alkotmányosság visszaállítására vezető mozgalmaknak. S így, habár ő maga katolikus főur volt, a nemzet politikai jogainak vélt áldozni, ha a protestantismus anyagilag segíeyez. Midőn az elnyomatás éveiben Pesten fölláttatott a református theologiai intézet, Baldácsi 1000 frttal járult alapjához. Kévséssel később a dunamelleki ref. egyházkerület lelkészözvegyei és árvái, majd a dunántuliak számára tett jelentékeny alapítványt.

Jótékonyaságát azonban nem csak ez irányban gyakorolta. Az ipar, közgazdaság, nevelés czéljaira is sokat áldozott, s magánuton is jelentékeny összegeket fordított embertársai szenvedésének enyhítésére.

Család nélkül maradván, gondolkozni kezdett, kit tegyen jelentékeny vagyona örökösévé?

S ekkor fölmerült benne az az eszme, melynek már az előtt is sokat áldozott, hogy vagyonának nagyobb részét a magyarhoni protestans hitfelekezeteknek fogja hagyományozni, s még életében osztatlan s örök időkre fenntartandó alapítványt tett, melynek jövedelmében a két magyarországi protestans hitfelekezet egyenlő arányban osztozók.

Különcz bizarr eszmének tünt ez föl egy katolikus főúrtól sokak szemében. De ez azért nem vont le semmit érdeméből s a protestans hitfelekezettek mindenesetre ugy gondolhatnak reá, mint a ki nagy jöltevéjők volt.

Az alapítványi bizottság által felvetett hiteles leltár szerint, mely az egyházi kerületekhez kimutatásul megküldetett, ezen alapítványhoz tartozik:

1. Fegyveremen	2639 hold	4210 négyyszögöl
2. Tizza-Roff-Gyendán	2732 „	830 „
3. Nagy-Kürün	2320 „	460 „
4. Kőteleken	2514 „	910 „

Összesen 10405 hold 210 négyyszögöl mely területnek ¹⁸/₁₀₀-ed része, vagyis 3330 hold tisztán az alapítványé; továbbá:

5. A szentiványi pusztán	1973 hold	320 négyyszögöl
6. Dévaványán	8497 „	336 „

Összesen 10470 hold 656 négyyszögöl melynek ¹⁸/₁₀₀-ed része, vagyis 4188 hold hasonlóképen az alapítványé.

Ezenfelül a báró, ténye betetőzéseül mintegy 1877. márcz. 20-án kelt ajándékozási pótszerződéssel egy devaványai másik — 1027 kat. holdat tevő — birtokterületét az előbbivel egyenlő feltételek s kikötések mellett s ugyanazon czélra szintén a prot. egyháza ruházta. A Baldácsi-alapítvány tehát 8545 katasztrális hold, jobbra első rendű földterület. — Ha soha egyebet nem tett volna is a közügy érdekében, ezen egy elhatározása mint eredeti és maga nemében egyetlen: örökké meg fogja őriztetni és hirdetni emlékét.

Mint politikus ahhoz a párthoz tartozott, mely Magyarország politikai függetlenségének, alkotmánya és szabadsága ideáljainak megvalósításáért hevül. A párt czéljaira mindig tudott áldozni, egy ideig lapot tartott fenn, sőt maga is írt bele, s több országgyűlésen keresztül volt képviselő.

Erős, egészséges testalkata mellett nem igen érzé meg a válára nehezült évek súlyát.

Csak a legutóbbi időkben kezdett kissé gyöngélni, de komoly aggodalmat azért maga sem táplált állapotára felől. Inkább szórakozásból, mint üdülés kedvéért ment ez idén is fürdőre. Cilliben azonban már rosszul lett s tíz napig ágyban feküdt. Kissé magához térvén, Rohicsra ment. Itt érte debreczeni megválasztásának híre, melynek azonban nem soká örülhetett. Jókedvű volt, jó ízű ebédelt, sőt vacsorált is 7-iken, másnap azonban reggel 8 óra tájban szédülés fogta elő s mire az orvos megérkezett, kiszenvedett. Vérmes ember lévén, szélhűdés vetett véget életének. Holt tetemét a bélei családi sírboltba Esztergomgyébe szállították.

Sok, részint való, részint költött adoma kering róla, melyek őt eredeti különöz színében tüntetik föl. De különözégei eltörpülnek jó tettei mellett, melyek arra köteleznek, hogy hálával jegyezzük be nevét azok sorába, a kiknek élete nem mult el nyomtalan.

BÁRÓ BALDÁCSI ANTAL.

Egyiptomi képek.

A Pharaók titokteljes országa I. Napoleon hódító hadjárata óta kiválóan foglalkoztatja Európa tudósait. Emlékeinek nagy száma s különösen a hieroglyphikus főegyzékek gazdagsága, mióta azokat el tudják olvasni, az ősidőkről oly biztos képet nyújtanak nekünk, minőt egyetlen más ország sem. Egyiptom már 2-3 ezer évvel K. e. igen fejlődött államrendszerrel, iparral s irodalommal bírt, kereskedelme, hódításai, s a Nilus sajtásai, s némi részben a kasztrendszer, a tudományos ismeretek gyarapodását mozdították elő. A karnaki, heliopolosi, memphisi s más romokban minderről ezer s ezer okmány maradt fenn, a mumiákhoz hozzákötött tekercsekről a társadalmi, üzleti s közigazgatási élet oly nagyszámu emlékei maradtak fenn, hogy e kort a tudomány ma már sok tekintetben jobban ismeri, mint a hozzánk hasonlíthatatlanul közelebb álló népvándorlás korát.

Mindezen ismeretek azonban eddig alig voltak népszerűsítve. A tudósokon kívül csak egyes tankönyvek s nagyobb történeti művek (minő például az akadémia könyvkiadó vállalata által magyarul is kiadott Duncker „Ókor történeté“ nek első kötete) nyújtottak tájékozást azon óriási

adathalmazról, melyet Brugsch, Champollion, Bunsen, Niebuhr s más kiváló tudósok napfényre hoztak s ezen adatokból a szakbuzálatokba nem avatott egyének gyakran igen ferde fogalmakat alkottak merész phantasiájuk segítségével. E bajon segített most a kutatók egyik legkiválóbb tagja Ebers György „Aegypten in Bild und Wort“ című, Halberger Eduard kiadásában (Stuttgartban és Lipcsében) megjelenő diszművével, mely nemcsak az újabb művek legfényesebbjei közé tartozik, de egyúttal oly népszerű nyelven s alapos tudományos készültséggel írt munka, mely hosszas időn át kutatórúszul szolgálhat a nagy közönségnek Egyiptom megismerésére nézve.

Ebers nem csak tudós, de költő is. Miként a genialis Jules Verne, a földrajzi s ethnographiai ismeretek halmazát regényes alakban igyekszik olvasóinak nyújtani s ez által velök azt megkedveltetni. Két regénye „Uarda“ és „Homo sum“, melyek közül az első kizárólag Egyiptom régi korára, az utóbbi pedig legalább részben erre vonatkozik, magyar nyelven is megjelent s a harmadik „Egy egyiptomi királyleány“ sajtó alatt van. Jelen nagy műve már nem regény, de csaknem oly érdekes olvasmány, mintha regény lenne. Az egyiptomi nép mesés őskorát együtt mutatja itt be nekünk a tudós szerző a jelen korból vett képekkel s mindkettőt oly élénken, oly plastikus modorban, hogy az olvasó e műből (s ez a kiváló művek rendes előnye) néhány lap átolvasása után sokkal tisztább képet nyer tárgyáról, mintha más vaskos kötetet olvasott volna át.

A mű irányának s technikai kiállításának illusztrációja végett több százra menő s nagyrészt művészi becsü metszeteiből kettőt mi is bemutatunk olvasóinknak.

Az egyik kép nem igényel magyarázatot. Egyetlen tekintet a sötét

KÉPEK EGYIPTOMBÓL: ZARÁNDOK-KARAVÁN.

arcszínre, lángoló szemekre s felczizomázott öltözetre elárulja — kelet szép s hiu leányát. E nép között, hol évezredek át a nő a férfi rabszolgája volt, hol a nők (legelőbb az előkelőbb körökben) alig volt fontosabb teendője, minthogy magát a férfiaknál megkedveltesse, igen természetes e kirívó hiúság s a fény előszeretete, de egyúttal jellemző is a népre nézve, melynek kebelében ideális eszmék oly ekefély számmal fogamzottak meg.

Másik kiválóan érdekes képünk alá az eredetiben e sajtáságos magyarázat van írva: „Der mit der Pilgerkarawane ziehende Katzenvater“. (Macskák atyja, zarándok-karavánal utazva.) Ebers maga is csak röviden emlékezik meg róla, mondván, hogy még csak a legközelebbi időkben is a Mekkába utazó zarándokok közt folytonosan volt egy-egy vén asszony, ki több macskát vitt magával s ezért „macskák anyjának“ nevezték s e tisztet most férfi teljesíti.

Kétségtelen, hogy e sajtáságos szokás szoros összeköttetésben áll a régi egyiptomiak ismert nagy tiszteletével a macskák iránt. Lecky, e nagyhirű angol történétíró, elmélete szerint minden vallás előszőr rege, majd mese avagy népszokás alakját ölti fel, ha uralmát más hit megdöntötte. Az egyiptomiak számos kedvelt állata közt a legelső közé tartozott a macska, mely állat feje gyakran előfordul istennők szobrain s rajzaín is. Hajdan e szent állatokat kimulások után bebalzsamozták s zarándokok nagy kísérete mellett viték Bubastisba eltemetni. S Bubastis még ma is igen élénk bucsujáró hely. A néphit szerint Mekkába évenként 70,000 mohamedánnak, Bubastisba ellenben 700,000 egyiptominak kell zarándokolnia s Allah gondoskodik róla, hogy a hiányzó számot angyalai pótolják ki. A zarándokok most öntudatlanul s némi

SZENT MÁRK-TÉR VELENCZÉBEN.

ANGOL TOURISTÁK A HEGYEK KÖZÖTT.

változtatással követik az őseikről reájok maradt szokást, mint általában tény, hogy a macskák tisztelése annyira gyökeret vert a nép életében, miszerint számos kegyes alapítvány gondoskodik a gazda nélkül élő vagy éhezõ macskák ápolásáról.

A keleti nepek között az egyiptomiak haldan, s ma egyaránt kiváló helyet foglalnak el érdekességük által, s e nép legsajátságosabb és kiválóan érdekes alakjai feltalálhatók Ebers müveiben. Nemcsak érdekesekek e rajzok, de tanulságosak is. Az emberiség óskora nem volt ily beható részletességgel s plastikai alakban ismeretve soha ezelõtt s a mult és jelen társadalmi életének lelektani összehasonlítása kétségkívül a legtanulságosabb dolgok közé tartozik, a mivel csak az emberi elme foglalkozhatik.

A lagunák városából.

Adria büszke királynõje, Velence, régi dicsõsége letunté daczára is többször meg-megjelen a történelem lapjain s mindannyi szor érdekes események színhelye. Legközelebb az Ausztria-Magyarország ellen fölépített olasz párt, az ugynevezett „Italia irritanda“ egyik fõszékhelye volt; a mozzalom, melyet a hódító s elnyomó osztrákok ellen folyóvázt élõ gyûlölet táplál, még ma is élénk s harezias hangulatu ezen õs városban s e hangulat okozta azt, hogy az ifjú olasz fejedelem legközelebb ide utazik.

Különbön nemesek ezen események teszik elõttnél Velencét oly nevezetessé. A kiszolgált baka e tengerben épült városról regél falusi hallgatónak, a mátkapár, bármily rövid idõre történetik is nászújak, e híres város felé vágyakozik, hol a Márkterén alig van nap, midõn magyar szó csengése ne jutna füleinkbe.

A kép, melyet ez alkalmmal a nevezetes városból bemutatnak, (ki ne ismerné egyes részleteibõl?) a világhírû „Piazza de san Marco“ egy részét ábrázolja. Oldalt látjuk az evangelista harvái felé épített pompás templomot. Oszlop-sorokkal díszített õfényes kapuja, nagyszámú aranyozott mozaikok s a négy híres antik palota, melyek a bejárat felett mintegy repülni látszanak s hátuk megett a nagy ablak híres mozaik csoportjai egy magában képesek volnának az egész tért gyönyörűvé tenni. De a templom csak koronája azon pompának, mely azon kis földterületen, a világ egyik legérdekesebb pontján, ki van fejtve. A tér három oldala tágas oszlop-sarnokkal van körülvéve; a templom elõtt a Velence diadalait hirdetõ ósregi három cedrusfából készült diadaloszlop, a hatalmas óratorony, mellette az építészeti nek egyik remeke, a doge palota, mely a keleti s goth stýlt a legszebben egyesíti, s szemben vele a dús-gazdag renaissance stýlben épült könyvtár. Maguk az épületek stýljai századokról beszélnek a nézőnek s a csatornán át ragyogó kupolákkal együtt a mesék gazdagságait juttatják eszébe.

Jelen képnék az arany keretben a gondatlan naív népelet jelenetét is élénk tünteti. A Márk-terén e pillanattal van a városi hatóság gondjai alatt álló galambok étetése. A galambok már megszokták a rendes idõt s versenyezve futnak az étetõ elé, némelyik kezére is reaszáll, csak hogy az eledelbõl hamarabb kaphasson valamit. A diadaloszlopok alól a gondatlan nép egészen közönyösen néz a megszokott látványra, míg utazó idegenek s játszó gyermekek már nagyobb érdeklõdést tanúsítanak a vonzó jelenet iránt.

Bosznia és Hercegovina.

IV.

(Bosznia területe, népessége. Hegyei: a Dinara északi és déli ágai. Erdõ és karsztvidék. A fagyos Bora és égetõ Sirocco.)

Bosznia és Hercegovina, a hozzácsatolt Török-Horvátországgal (Krajna) és Rácországgal (Ó-Szerbia vagy jelenleg a Novibazar kerülete), összesen 1145 □ mérföldnyi területmû. Ez a terület azonban nincs a legbiztosabb adatok alapján meghatározva; mert Bosznia és Hercegovinában katasztrális fölmerés még soha sem volt. Hasonló megbízhatlan adatokkal rendelkezünk a vilajetnek lakóira vonatkozólag. Népszámlálásról, a szónak olyan értelmében, mint azt venni kell, szó sem volt Boszniában. Ez a mohammedán elvekre és szokásokba ütöknek

és végrehajtása a családi élet szentélyének meg-támadásával volna egyjelentésû. Mert melyik hivatalnok merné magát kitenni a fanatikus bosnyák mohammedán haragjának, hogy családja iránt tudakozódjék. Mikor Omer pasa 1851-ben az utolsó bosnyák lázadást leverte, s a zendülõ bégek kiváltásait eltõrülte, s ezzel mintegy hatalmukat is megtõrte, maga sem merte a népszámlálást a maga valódi módja szerével végrehajtani. Elrendelte tehát, hogy a vilajetben levõ összes lakó házakat írják össze s minden házra átlag hét lelket számítva, állapítsák meg a vilajet lakóinak számát. Az akkori adatok szerint volt a vilajetben összesen 214.285 lakóház s így a lakosok számaul 1.610.000 lelket vettek fel. Mások e számot túlságosnak tartják, s a lakosokat alig becsülik 1.300.000-re.

Az akkori számlálás alapján az egyes felekezetek és nemzetiségek eloszlása következõ: Esik e számból 800.000 a mohammedánokra, kik tulnyomólag bosnyák eredetü szlávok, kisebb szám esik ebbõl a törökõkre és a Novibazar kerületében lakó albánokra (arnótokra); a görög katolikusokra esik körülbelül 600.000, a római katolikusok száma 200.000-re rug, 10 ezerre rugnak a cigányok és két ezerre a zsidók. A török kormány 1865-ben új és alaposabb népszámlálást rendelt el; de a török hivatalnok lassúsága és a vilajetnek épen akkor foganatba vett új területi beosztása folytán ez mind ekkorig nem hajtottát végre.

A Bosznia vilajetnek (tartomány) nevezett Bosznia és Hercegovina határai északon Horvátország és Szlavonia, keleten Szerbia; délen Albánia és Montenegro, nyugaton Dalmácia és Horvátország. A fizikai határok északon az Unna és Száva, keleten a Drina, délen a montegrói havasok, nyugaton a Dinara és a Prolog hegyláncza.

A tartományok hegyrendszere egyike a legérdekesebbeknek egész Európában. Nagy befolyással van ez a tartomány lakóinak jellemére és életmódjára. A dalmáciai Knin várostól pár órányira emelkedik Török-Horvátország (Krajna) délnyugati és Hercegovina északi határán a 6000 láb magas Dinara tömege, melybõl a dinarai alpok láncolata érdekes, vadregényes hegyeket képezve déli irányban Montenegro határa mellett a Sardag nevü hegység vonul, s azzal egyesül. A Sardag a Duna és az Aegai sziget-tenger közötti vízvázlasztó. A boszniai és hercegovinai területnek kizárólagosan uralkodó hegy-lánczat a dinarai alpok képezik. Ezek két részre oszlanak, az északi és déli ágra. A két ág egymástól irányánál, földtani alkotánál és természeti tulajdonainál fogva lényegesen különbözik. Az északi ágnak hegyei a törzstõl és a tõle déli irányban elhaladó hegylánczától haránt irányban nyulnak Bosznia területére és meredek esékben végzõdnek; míg a déli ágnak hegyei a főgerinczel párhuzamosan haladnak és az ádriai tenger felé lejtõsen végzõdnek. A Dinarának hegylánczolata átlag közephegység jellegével bír, de vannak egyes csusok, melyek a magas hegyek sorába emelkednek. Ilyenek a Zecc 6000, a Vajnik 6500, a Szinyavicza 6500 láb, a Dormitor-nak pompás bazalt tömege 8200 láb magassága, és mindezek felett a Nagyszerü goth tornyokként égnek meredõ két Komnak hóval fedett csusai 8500 láb magasságban.

Az északi ágnak hegyei, melyek leginkább a tulajdonképi Boszniában túrulnek el, vadregényes erdõs jellegük. Napj járó földken bolyonghat a bosnyák egyik helyrõl a másikba s mindennütt erdõ között visz el utja. Az 1145 □ mért-földnyi területbõl 525 □ mtföld erdõvel van borítva. A folyók, melyek Boszniát böven öntözik, erdõvel szegett szük völgyekben hömpölyögnek. Óriási magasságu sziklafalakként tornyosodnak a hegyek a folyók színe felett, s öserdõkkel vannak borítva, melyek alig látták fejszét valaha. Termõ völgyekrõl a folyók mentében alig lehet szólni, mikor a legtöbb folyónak annyi partja sincs, hogy gyalog ösvényt vághattak volna közlekedésül.

A déli ágnak hegyei az északiaknak egészen ellentétei. Míg ezeket erdõk, a legszebb, legdusabb növényzet borítja, addig a déli ágnak hegyei, melyek leginkább a Krajna déli vidékén, Hercegovinában és Novibazaron vonulnak át, egészen kopaszok, vagy csak itt-ott látható rajtok egy-egy kevés, gyér és silány bokrokból álló növényzet. Boszniát a sürü lecsapódások, a zápor-ésõk végtelen özöne látogatják. Olyan esõkrõl,

milyek Boszniában uralkodnak, nekünk fogalmunk sincs; ezt a csapást a mi okkupáló esapa-taink is megéreztek már. Az erdõk oly dús lomboztatuk, hogy a talaj ott soha még fel sem szárad, mindig sártengerben kell ott járni. Hercegovina ellenben száraz, szákrá talajjal bír és az esõzések ott a ritkaságok közé tartoznak. Itt a mészko, az ugynevezett karsztzsilka uralkodik, mely a vizet mint a szivacs magába szívja. Olyan sziklás kõves vidék ez, melyrõl azt tartják lakói, hogy az isten, midõn a világot teremtetetté átalvetozással vonult végig a föld felett; egyik zsákjában, az elsõben volt a termõ föld, a hátul-sóban voltak a sziklák; mikor Hercegovina és Montenegro felett vonult el, e hátulso zsák véletlenül kioldódott, s a sziklák mind oda hullottak. Bövíben is vannak ott a kõnek; csak hogy szegényeknek alig van a kopár, terméketlen szikláknel egyebük. Borzasztó szikla az a karszt. A ki megszokta a termõ talajt látni lába alatt, az ne menjen a karsztvidékre; lelke annyira le lesz verve, oly fájdalmas érzés szállja meg, mintha a halottak országában járna.

A karsztvidékkel a vízhiány is együtt jár. A mészsziklák minden vizet hirtelen magukba szinak és azt földalati barlangjaikba szívárogtatják. A mit már be nem fogadhatnak, azt földalatti nyílásaikon tovább adják, és így keletkeznek a karszt-vizek. Mintha a természet gnyolódni akarna a szegény bosnyákkal, ugy ingerkedik vele a vízzel. Nálunk a délibáb, a bosnyáknál a karsztvíz játszsa családja játékát. Ma itt egy nagy tó volt; a tikkadt hercegovinai pásztor megittatta nyáját és õ maga is elol-totta szomját; pár nap múlva, midõn újra felkeresi, az üditõ habok helyén forróban égetõ mészsziklákat talál. Ilyenek az õ folyói is. Ma itt, holnap amott, majd sehol sincsenek.

A kiégett sziklatalajban, vízhiány mellett utazni, a nap rendkívül égetõ sugarainak kitéve: a pokoli kintahó hasonló gyötrelmen. Csapatainknak Hercegovinában az is osztályrészül jutott. E vidéken utazva, számalommal telik el az ember szíve, midõn látja, hogy a terméketlen sziklák között itt-ott két-három, másutt õl-hat õlnyi termõtálat képezi a hercegovinainak szántóföld-jét, kertjét, minden termõföldjét. Itt van aztán 5—10 szár kukoricza, egy arasznyi tér buzával bevette, tovább egy nyomorúságosan tengõdõ gyümölcsfa, majd 4—5 szõllõtõ; s a kopár hegyoldálnak satnya bokrain pedig egy pár szál kecske ragódik. Ilyen tenyészetet csak rozr kedvében adhatott az isten e népnek. És még azt is megköszönne a földhöz ragadt szegény nép, ha megkímélne az ég, és el nem venné még rosszabb kedvében azt is, a mit kelleetlenül adott. De ki tudja, mikor tombol végig a rettenetes fagyos Bora a széthasogatott sziklák között. Mennydör-gésszerü sivatás, azután bõdülés, mintha a poklok nyájának hangja volna, veri fel olykor a népet lombha pihenésébõl. Jön a Bora! hangzik ilyenkor. A szabadban levõ pásztorok keresztet vetnek és a sziklák oduba bujnak, hova az õssetõdülõ nyáj is követi õket. A lakosok legmelegebb ruháikat öltik magokra és öszebujnak. A bõdülésre kopogás, majd süvöltés hallatszik, aztán borzasztó csend áll be. Kiváncsian, félve megy ki most a szegény nép, és megnézi, hogy él-e még, a minek két óra elõtt élete volt, és hogy mi marad meg abból, a mit nyomorúságosan nagy fáradsággal munkált. Egyetlen marhájat odazuzta a Bora egy sziklához, melyet a hegyrõl hengerített alá; gabonáját ki tudja hova söpõrte, még a kõkerítésnek sem találja helyét, melylyel egy-két õlnyi termõföldjét szegélyezte. Hát még aztán abból az egy pár tó kukoriczából mi lesz? Második réme a Sirocco, a forró szél, mely délnyugatról fi, nyomasztó hõséget hoz, de esõben ér véget.

Ne borzadjunk vissza e szomorú képtõl. Hercegovinában sincs ez mindenütt így. A természet nem volt az egész ország iránt ily mostoha. Adott neki egy pár fennsíkot, hol termõ talaj szakítja meg a karszthegeyeket. Itt aztán oly tolongásban élnek a lakók, hogy a tartomány 250 ezernyi lakosságának háromnegyede jobbára a termõ fennsíkokra menekült. Terem itt aztán minden, a mi a déli vidékeken megerem. Mosztár vidékén még jó bort is természetnek, a híres mosztári vörös bort.

Boszniának is van termõ vidéke, s ez leginkább a Krajnában van, hol több és jelentékeny termõ fennsík van.

Erõdi Béla.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ. — ÖTÖDIK FEJEZET.

Lecke a hangyákról, egy hangyafészekben.

Bár két hangyákup alá kényelmesen fértek volna mindannyian — jobbnak látták minden eshetõséggel szemben együtt maradni s feltették magokban, hogy habár szorulnak is, egy kúp üregébe húzzák meg magokat éjszakára.

A vihar abban a perczen tört ki egész irtó-zatos erejével, mikor már mindnyáján fedett helyen voltak. Az esõ nem csõppekben, hanem folytonos vonalakban esett, melyek vékonyabbak vagy vastagabbak voltak, a mint közülük több vagy kevesebb egyesült egy zuhanyvá. Néhol egész zuhatagok, valódi Niagara estek egy tömegben alá. Mintha az ég óriási tömlõ volna, tele vízzel, melynek tartalma egyszerre ömlenek ki s zúdulna alá. Az afrikai esõzés abban különbözik a többi világrésekétõl, hogy míg ezekben a vihar ereje fordított viszonyban áll tartamával, Afrikában a legerõsebb vihar és esõ is, egyenlõen tartja magát napokon át; napokig tartó, folytonos felhõszakadás: Afrikában a rendes tünemények közé tartozik.

A hangya-kúp szerencsére oly erõsen volt alkotva, hogy a legborzasztóbb esõt is, akár hetekig kiállhatta átázás nélkül. Ha hódak, vagy bár emberek rakták volna, sem lehetett volna szilárdabb építmény. Csapott volna bár felette át a vízár, egyetlen pórusán sem izzadt volna át.

Sand Dick és társai mihelyt a kúp belsõ üregében helyet foglaltak, meggyújtották lámpájukat, hogy megismerkedjenek annak belsejével s ott a lehetõ legezõszerűben helyezkedjenek el. A kúp magassága tizenkét, szélességi átmérõje tizenegy láb volt, fenékén tudniillik, mert teteje, czukorsüveg módjára, összesietett. Fala vastagsága körülbelül egy láb volt mindenütt. A fal belseje négyyszögü fiókokból látszott összerakva lenni, azok mindenikében ezer meg ezer sejtekkel, melyek a hangyáknak lakásul szolgáltak, mint a kaptárbeli sejtek a méheknek. E sejtek egymás fölött két emeletet alkottak, melyek közt némi üreg volt, a mi mintegy folyosó gyanánt volt a különbözõ emeletek között.

Bármily bãmülatosnak látszik is, hogy parányi állatok milliói terv szerint összemunkálva ily müvet együttesen alkothassanak: tény, hogy ilyent Afrika belsejében gyakran találtak az utazók. Már a mult század végén egy hollandi utazó, Smeathman, negyed magával foglalt helyet egy ily hangyákup tetjén. A Lundy tartományban Livingstone tizenöt-husz láb magasságu ily kúpot talált, melyek vörös agyagból voltak építve. Cameron hadnagy falunak vagy tábornak nézte e hangyákupok csoportját a nyangvéi síkságon — s közelrõl megsemmellette azokat és negyven, ötven lábnyi magasat is talált köztük, a mely mint egy templom magasolt ki a többi közül.

A mi utasaink által elfoglalt kúp falai is vörös agyagból voltak összerakva; s Benedek ur, mint tanult bogarász, ebbõl határozta meg, hogy ez építmény csalhatatlanul a „hadakozó termiták“ müve, mert ha szürke, vagy fekete televény földbõl volna, akkor „termita mordax“ vagy „termita atrox“ rakta volna. „Hadakozó; harapós; ádáz“ — nem igen biztató nevek, de a melyekkel Benedek ur csak egy hajgázózt, mint a kinek teljes gyönyörüsége telik valamben.

A kúp fenékén, körben, nem fértek volna el mindnyáján, de mint emeltetűk, föléb két sorban, mintegy két emeletet alkotva, négyyszögü fiókok voltak köröskörül, melyekben a hangyasejtek ezerei voltak elhelyezve, jelenleg mind

tökéletesen üresen. A hangyák az utolsóig ide hagy-ták e fészket, még tojásaikat, vagy bábjaikat is magokkal vitték. Ama négyyszögü fiókok pedig oly nagyságuk voltak, hogy egy kis vagy közép termeti ember elég jól meghuzhatta magát egyben-egyben. Weldonét, a kis Jakabbal, a néger Nánival és Benedek ural a felsõ emeletre szállították; Austin, Bat és Acteon az elsõ emeletet foglalták el; Herkules, az öreg Tamás és Sand Dick pedig lenn maradtak földszint a kúp üregéne a fenékén.

Mivel a talaj némileg nedvesedni kezdett, a mi a kívül egyre zuhogó esõ mellett nem volt csodálatos, mert a víz átszivárgását jelentette, agyaggal újra tapasztották a talajt, hogy a víznek jobban ellenállhasson; e végbõl az agyagot a sejtekbõl vették, melyek mind jó puha, gyurható agyagból voltak rakva. Vigyáztak e mellett, hogy a kúp bejárója, melyen a külsõ levegõ behatolhatott és így benn mindig frisen tarthatta a levegõt, be ne dnguljon, mivel akkor a kupiüreg levegõt tizen vajmi hamar fölemésztenék.

Szerencse volt, hogy a hangyák, e kup készítõi s természetes lakói oly teljesen ide hagy-ták azt. Velök együtt természetesen senki sem maradhatott volna meg ez üregben, mely így, általok elhagyva, oly jó menedékül szolgált e vész es éjszakán. Vajjon mi okból és mikor költöztek ki innen a hangyák milliói? mindenesetre érdekes kérdés volt, melylyel Benedek ur nem is kését foglalkozni. Lámpával körül járta és meg-megvizsgálta az üreg minden részét, földszint ugy mint az emeleti fiókokban; egyetlen hangyáért aranyakat ígért volna, de nem volt található, még egy báb, egy tojás sem. Hanem az élelemtartó üregekben ott volt felhalmozva a sok mézga s egyéb növényi nedvkészlet, még azon fris, folyékony vagy nyulós állapotában, meg se keményedve, a mi világosan mutatta, hogy a hangya-sereg csak legközelebbõrõl, talán még az nap hagyta el e helyet. Mi okért? ezt lehetetlen volt kisütni. Benedek ur abban a nézetben volt,

hogy e derék nevropterák, a kikben az ösztön oly erõsen dolgozik, valamely fenyegetõ veszély elõérzetetõl hajtva, az elõl menekülni, ösztön-szerűleg hagyják el, oly fáradsággal készítet s oly biztonság látszó menedékeket.

— Bizonyosan megéreztek, hogy mi jövünk azt elfoglalni tőlök, jegyzte meg Herkules nevetve.

— Hogy is ne! kiálta föl Benedek ur, szinte megsértõdve. Félnek is ezek a hadakozó vitéz állatok az embertõl!

— No hát! hiszen ezert egy lábnyommal eltápnosk közülök.

— Eltaposnák ezert, tizezert, százezert; jó: de millió és milliárd támadna meg, s vajmi hamar hus nélkül hagyának a csontvázsadat.

E vitaközás épen nem volt oly henyé, mint elsõ tekintetre gondolni lehetne. Sand Dicknek komolyan szegert ütött a fejébe a Benedek ur megjegyzése, hogy a hangyák ösztõnbõl valamely veszély elõérzetetõl hagyják ide lakásokat a oly tökéletesen, hogy még tojásaikat is magokkal vitték, de oly sietve mégis, hogy élelmi szereiket már el nem vihették. Vajjon mily természetü lehetett-e veszély? vajjon olyan-e, mely õket, az emberek is szintgy fenyegetné, mint a kis hangyákat?

Miután megvacsoráltak, — mert a természet a legkétesebb körülmények közt is megköveteli a maga részét, s mindnyáján becsületesen hozzá is látszott szokatlan bánatba és aggodalomba merülni, ugy hogy Sand alig tudta rá venni, hogy egy harapást egyék, holott a kis Jakab már sokkal jobban volt, — miután mondom, megvacsoráltak s Weldonét, Jakabot, Nánit fölségitették a másodík emeletbe, a hol mindenik egy czellában

összekuporodhatott, — Benedek ur a kúp föld-jére leülve, a lámpa által meglehetősen megvilágított üregben, érdekes leczkét tartott a hangyákról, melyek mind a nevropterák seregebe tartoznak, fejkénél hosszabb csápjaikkal, erõs állkapcsikkal, s a felsõ szárnyakhoz életõk leg-több szakában egyenlõ alsó szárnyaikkal. E se-reget õt család alkotja, melyek közül leghatalmasabb a termitáké, mely ismét hat nemet foglal magában, a fehér termitát, a sárga-dereku termitát, az éjjeli termitát, a harapós-, az-ádáz-, és a hadakozó termitát.

Ez utóbbiak nevét Benedek ur oly nyomatékkal, sõt tisztelettel említtette, mintha azt mondta volna: a macedóniak, a gallok... vagy az ó-kor valamely más hadakozó népzérõl beszélt volna. Végtelenül sajnálta, hogy egyetlen példányt sem mutathat fel belõlük természetben, de azért leirta õket; elmondta, hogy a munkások öt milliméter hosszuk köztök, a katonák, kik szurós csápokkal vannak felfegyverkezve, a faj szaporítására hivatják, husz mm. De van egy fajok, a szirafuk, melyek a bogarak közt csethalaknak mondhatók, félhüvelyk hosszuk, állkapcsaik valódi harapófogók. Elmondta mily bãmülatos szapor-sággal bírnak ez állatok, szerinte egy anya naponként hatvanezer tojást rak. Különbön a termiták, a bennök található kellemes hangyasavnál fogva, a legiztekesebb táplálékul szolgálnak a benszültötteknek.

Különbön Benedek ur egész lelkesedéssel beszélt. Lelkesedését az élesztette, mert eddig a tudományban azt hitték, hogy a termiták kizárólag Afrikában találhatók; s ime neki jutott a felfedezés dicsõsége: hogy de bizony Dél-Amerikában is vannak termiták, melyek ugyanolyan kúpot készítenek mint az afrikaiak. Mert Benedek ur nem is gondolt arra, hogy õk nem Amerikában vannak. Ezt még csak Dick és az öreg Tamás tudták — s tartózkodtak felfedezésüket a többivel is közölni.

Esti kilencz óra volt már. Benedek ur, folyvást beszélt s tartotta leczkét a hangyákról. Észre se vette, hogy hallgatói elálmosodnak körülötte a rendre álomra is düleik. Ő csak beszélt; hisz a maga mulatságára prelegált és disserált! Végre azonban rajta is erõt vett az álmoság s látva, hogy egyedül maradt, felkapaszkodott fekvõ helyére s végre õ is elaludt.

Elaludt a lámpa is — és esettség töltötte be a kúp belüregét...

Csak Sand Dick nem tudott még elaludni. Ő a fenyegetõ veszélyt forgatta elméjében szüntelen; s nem szabadulhatott a gondolatól, hogy a hangyákat, valamely elõtte meg ismeretlen veszély sejtelmé ize el innen. Kienn egyre zuhogott az esõ; a vastag falon át csak tompa morajként hallatszott zuhogása; de ugy esett, mintha új özönvíz készülné elõtteni az ó-világot.

Dick összeborzadt; újra meggyújtotta a lámpát — hogy ne legyen egyedül a setétségben. A lámpa elõ lénynek tetszik a gondban viraszotónak!

Helyzetük általános veszélye is nyugtalanította Dicket. A gonosz Negro és a kétszínü áruló Harris nem azért esalták õket száz mérföldnyire befelé a parttól, hogy itt vagy a benszü-lötték, vagy rabszolga-hajásárokat által kézre ne kerítették. „Oh, gondola, mikor még a „Vándor“-on voltak — miért nem röpittem egy golyót a gaz Negro agyába! — mind e veszélytõl most mentek lehetnének!“

Ily gondolatok tarták ébren a derék ifjut, a ki tizenöt éves korában egy a tenger végtelenére kilõkött hajó kapitányául találta magát, s most — a tenger vérszínél iszonyubb veszedelmek közepette — egy nõ és gyermeke s egy kis karaván megmentésének a gondja nehezedett gyõnge vállaúra.

— Szerencsére, — mondá az ifju, önkénytelenül fennhangon gondolkozva — szerencsére, Weldoné asszonynak sejtelve sincs helyzetünk veszélyeiről! Csak a vén Tamás és én tudjuk, hogy Negoro minket Afrikába sodort, Harris e rettenetes kontinens belsejébe csalt s most Angolában, a rabszolgakereskedők földén vagyunk!

E perczben mintha egy hő lehellet érintette volna homlokát — s egy gyöngéd kezét érzett

lével egyidejűleg jelenik meg az a közlemény is, hogy a szent földre egy ágens küldetett, azzal megbízással, hogy ott földet stb. vegyen, hogy fogantatva vegyék a „Sir Moses Montefiore Testimonial Fund“ nagy emberbaráti tervét. E pénzalap célja a palesztinai zsidók helyzetét földmívelési és ipari foglalkozásra való ösztönzés által — kedvező sikert biztosító ellenőrzés alatt — állandóan megjavítani. A palesztinai zsidók, kik az olajfa- és dohány-tenyésztésnek szentelik magokat, képesek lesznek, ha az egyezmény minden megígért reformja

a sajnálatos mániát is elsajátították, hogy a nyakat lehetőleg összepréselték, hogy a vért az arcba és és az ajakra hajtják. Mikor jött divatba a katonai nyakkendő, azt az orvos nem tudja, de nézete szerint alig lehetett volna valami egészségtelebnet föltalálni. Surlódása által nemcsak a mandulák izgatottságát, de gyakran halálos agyingerültséget idézett elő. A krimi expedíció kezdetén, épen ennek folytán halt meg számos angol katoná. A francia hadseregben még csak a tisztelnél van meg ez a veszélyes divat. Az egészség érdeke kívánja az ily nyak-

KÉPEK EGYIPTOMBÓL: FATME.

vállán. Felpillantott s Weldoné fehér alakját látta magaslani oldala mellett.

— Szegény jó Dick fiam! Mindent tudok! De a jó istennél van a szabadítás. Legyen meg az ő szent akarata!

(Folyt. követe.)

Egyveleg.

A zsidók Palesztinában. A londoni „Jewish World“ írja: Az angol-török egyezmény közzététe-

foganatosították, terményeiket Európába küldeni s így lassankint oly állást érni el, mely az európai községeivel versenyezhet.

A nyakkendőről érdekes előadást tartott egy francia orvos. Évszázadon át szabadon hagyták nyakukat az emberek a meleg és hideg behatásai ellen. Csak 1660 körül jött divatba a nyakkendő Franciaországban, de akkor csak könnyű szalag alakjában. A széles és vastag nyakkendők viselésének rossz szokása csak később honosult meg, mely a nyak nagy ereit összeszorítja. Egy ideig még azt

kendő eltávolítását. A nyakkendőnek egyáltalában úgy kell kötvie lennie, hogy a vér forgását ne akadályozza. Ezt különösen olyanok jegyezhetik meg, kiknek kurta nyakuk és széles vállaik vannak, vagy kik sokat mozognak, vagy alacsony és meleg helyiségekben tartózkodnak. Gyermeknél épen nem ajánlatos nyakkendő viselése, még télen se; így hozzá szoknak az időjárás változatosságához. A ki érzékeny a nyakára, könnyű és keskeny nyakkendőt viseljen.

Kincsem.

Most két éve köztünk egy nevezetes földink arcképét és viselt dolgait, melyekkel dicsőséget árasztott szülőföldre. E nevezetes földink játzsza tudta leküzdeni külföldi nagy nevű pályatársait, és pedig a legnehezebb versenytérein a világnak: az epsomi és a longchamps mezőkön. Az igaz, hogy négy lábán érte el ez eredményt, dicsősége azonban azért még se kisebb, ugyanannyi láb állván rendelkezésére versenytársainak is. Kis-Bérről, a Baltazzi híres versenylováról volt szó.

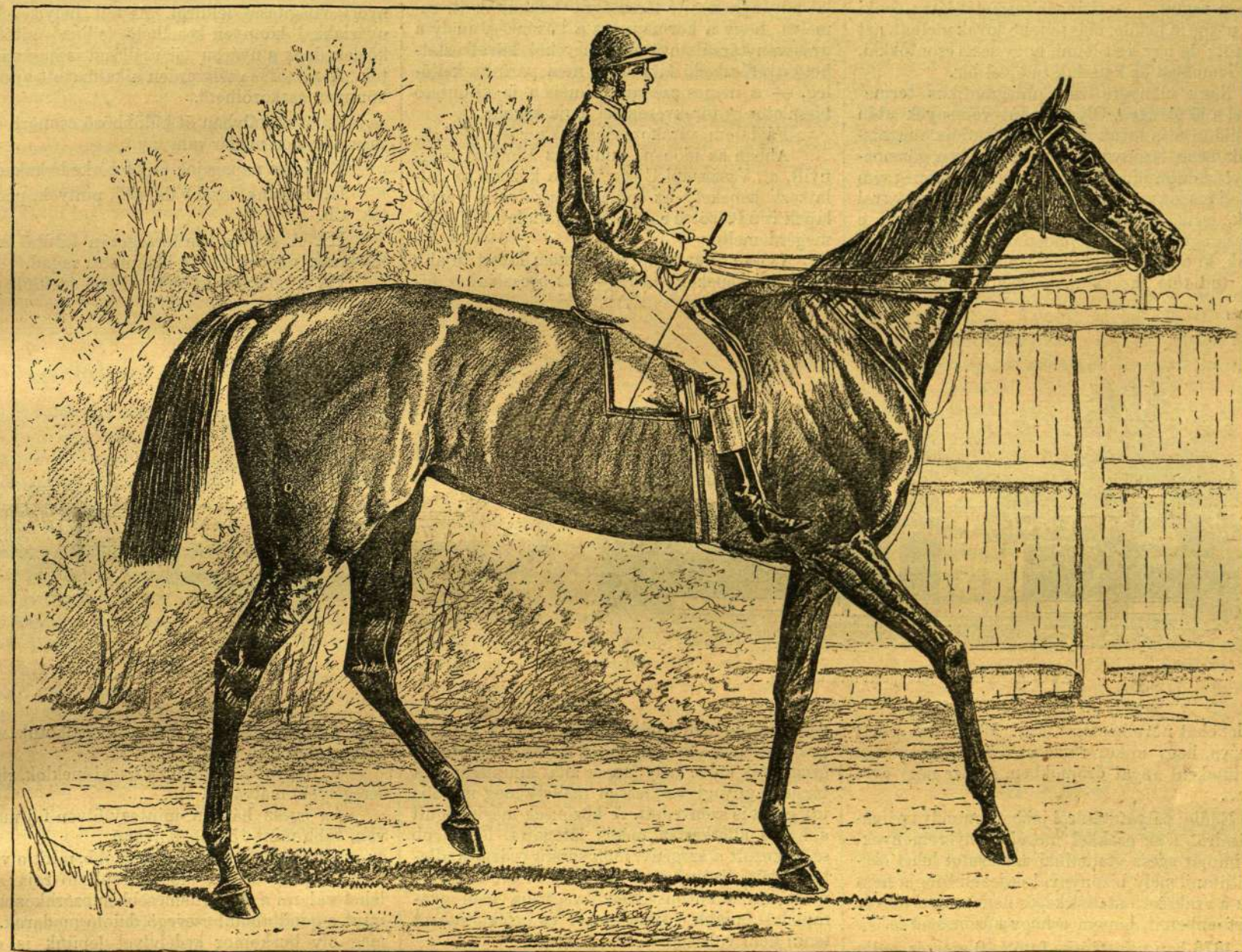
Ez alkalommal egy újabb pendentjét mutatjuk be Kis-Bérnek: Blaskovics Ernő híres

kuriáján nevedett több teliver csikó társaságában, hol a nagy tágas csikó-udvarban, elég alkalma volt magát velők kiszaladni. Tulajdonosa mint passionatus mezei gazda, a lovaknak is mindig nagy kedvelője, és maga is meglehetősen jó versenylovos volt, — örömmel szemlélte ilyenkor a csikó már feltűnő akcióját, bizalmas, szelíd természetét s igen megkedvelte azt. Szokásában levén nála, hogy midőn a teliver csikók 1-éves korukat betöltik s kimustráltatnak — nevet kapjanak, kedvenczét Kincsem-nek nevezte. A csikó sokat igérvén, 20 hónapos korában beadott Hesp mesterhez Gödre idomításba.

1876-ban még a magyar-osztrák birodalomban nem lehetett 2-éves lovakat október hónap előtt futtatni; Kincsem pedig igen kifejlődve levén, több más idősb lóval együtt (Hirnök, Miczi, Csalogány stb.) kiküldetett Németországba. Ber-

kurrált vele, s noha e ló Angliában a Two Thousandben jó harmadik volt, Kincsemjátzsza elbánt vele. Az iram roppant sebes és fárasztó volt; a lovak egy része az utolsó fél mértföldön már nem bírta a sebes rohamot, melylyel Tallós, Pfeil és Kincsem rohantak, és lemaradt, stb. Már befordultak az egyenes vonalra s az összes nézőség roppant izgalom és kétség közt nézte a versenyt, — midőn Madden kiereszté a kanczát, s ez mint a szélvész röpillt előre és messze elhagyá vetélytársait. — Roppant összegek lettek nyerve és veszve rajta.

E verseny óta gazdája, barátjai és idomárja határtalan bizalommal lettek iránta. Látszott, hogy a kancza valami különösen kiváló állat, hogy oly könnyen tud menni, miszerint az semmi fáradságot sem ismer. — Superioritásának egy újabb bizonyítványát adá az év őszén Baden-

KINCSEM.

kanczát, Kincsem-et; azt a derék versenylovát, mely ide haza már learatván minden babért, melyet a magyar mezőny nyujthat, most külföldi diadalutját végzi, akár csak a legnevezetesebb primadonnák.

Életrajzát egy szakferiu tollából a következőkben közöljük:

Kincsem elletett 1874-ben, apja a kisbéri magyar kir. állami ménésben levő *Cambuscan* nevű csődör, anyja egy *Waternymph* nevű kancza, melyet Blaskovics Ernő 3 éves korában vett néhai hg. Eszterházy Pál oszrai ménéséből, hol az egy eredeti angol kanczától, The Mermaitól és az országban igen ismeretes Cotswold mentől (mely most Náray Tamás csanádi főispán tulajdona) nemzetett. — *Waternymph* maga is derék kancza volt, s 1863-ban Pesten a Nemzeti díjat nyerte, mint leánya 14 évvel később szintén.

Kincsem, Blaskovics E. tápió-sz.-mártoni

lin gyepeén futott először június havában az „Erster Criterium“ nevű 2-éves versenyben és könnyen győzött; szintgy Hannover, Hamburg, Doberan, Frankfurt és Baden-Badenben, az utóbbi helyeken többszörös győzelmeiért 8—10 fontot adván vetélytársainak. Hirrel és gazdag nyeresémmel (Németországból első kirándulása alkalmával 19,825 ezüst márkát hozott) térve haza, nagy kíváncsisággal várták első felléptét, mely Sopronban október 2-kán történt, hol a soproni polgárok splendid díjában (600 arany) ép oly könnyen elszaladt vetélytársai elöl, mint külföldön. Futott még az évben a pesti, bécsi és prágai gyepeken és mindenütt győzött.

Három éves korában 17-szer futott. Legnagyobb győzelmei Pesten a Nemzeti, Bécsben az ausztriai Derby, és Baden-Badenben a Nagy-díj. Az ausztrai Derbyben egy Angliából hazajött ló: Baltazzi Aristid 3 é. *Tallos* nevű sárga ménje s 7 más vetélytárs kon-

Badenben a Nagy-díjban. Az igaz, hogy az ellene nevezett 25 egynehány ló közül — utoljára csak kettő maradt, de ezek derék lovak voltak, különösen ifj. gr. Festicus Tasziló egy angliai nevelésű *Mambri* nevű lóva, mely nem régt azelőtt a roueni nagy díjat nyerte igen jó francia lovak ellen; s melynek gazdája nagy öszszeggel nyilvánítá bizalmát saját lóva mellett. — A távolság 3200 méter volt; s Kincsem, tavasz óta folyvást utban, trainingben és versenyekben levén, fáradtan, szintelenül és megcsappantan nézett ki. A két ellenfél azt hitte, hogy a hosszú távolságon kifárasztja a bágyadt kanczát; de minden fortélyuk sem használt semmit. Kincsem nyugodtan hátul feküdt egész végig; az utolsó negyed mértföldön Madden aztán felhegedülte ötét kényelméből, s a kancza kinyújtózá, pár galoppugrással behuzta s elhagyta őket. Jutalma az 5000 márk értékű aranyserleg, s 24,700 ezüst márk volt.

A szigetvári emlék. Szigetvár és vidékének községe szép emlékművet készítettet, melyet Zrínyi halálának évfordulóján, szept. 7-én lepleznek le. Az emléket *Magas talapzaton*, egy föngerűt oroszlán áll, hadi jelvények, s első lábával egy török zászlót tigris. A talapzat halvány vöröses márvány, 8 láb magas, 8 1/2 láb hosszú és 4 1/2 láb széles. Az oroszlán ércből készült s Vandrák S. öntötte Budapesten. A talapzat jobb oldalán a fölirat van:

Zrínyi Miklósnak Szigetvár és vidéke. Szigetvár hősi védelmében esett 1566. szept. 7-én. Ez emlék felállított 1878.

A baloldalon pedig a költő eme négy sora:
„Honi! ha feléledsz dűlédék várára Szigetnek,
Sirva ne emlits szót sajnos elcseszt felül;
Ott hős Zrínyi körül bator daltái nyugosznak,
Gyöngye panasz szótát bántja nagy álmaikat.“

Az aradi vértanuk szobrára eddig négy pályázati tervet küldtek be, kettőt Berlinből, egyet Budapestről, egyet Debrecenzből; a pályázati határidő különben még csak e hó 20-án jár.

A mozgósítás által támaszuktól megfosztott családok segélyezésére, hatósági uton gyűjtéseket fognak megindítani. Budapest főváros közelebbi közgyűlésén történik meg erre névze az indítvány, oly formán, hogy gyűjtő bizottság alakítsák, mely gyűjtőket bocsásson ki s a gyűjtést mind a helybeli, mind az ország más vidékeire való tartalékosok családjaira terjeszse ki. A befolyó pénzből a helybelieknek szánt összegnek a ker. előjárásoknak, a vidékre szánt pénznek pedig a belügyminiszteriumhoz küldetnek. A gyűjtés csak is hatóságilag kiállítandó ivallekl történhetik.

József főherceg és neje ezer forintot tettek le a miniszterelnök kezé közé, a mozgósított tartalékosok családjának segélyezésére.

A belga király akadályozva van ama tervében, hogy Szent-Antalra jöhessen unokája keresztelőjére. Henrika királyné tehát maga lesz jelen ez ünnepélyen, mely után visszatér Brüsszelbe, ezüst lakodalmára.

Pulszky Ferencz vasárnap indult el Párisba, s az ottani szépek albuma számára is viz magával husz fényképet; a szépek fényképeit Harkányi Frigyes gyűjti tovább. Hölgyeinek dicséretére legyen mondva, nem nagyon kaptak a felhíváson és nem nagyon siettek a hiúság piaczára.

Tissot Viktor, a szellemes francia író, jelenleg az erdélyi részekben időzik. Kolozsvárt az előkelő körök legszivesebb fogadtatásával találkozott. Innen gr. Eszterházy Kálmán főispánnal Szamosújvárra ment, hol megtekintette az állami fegyházat, s megnézte annak hírhedt lakóját, Rózsa Sándort is, ki egészen meg van törve és semmi sem mutatja többé benne a puszták királyát. Tissot ur Szamosújvárról Kendi-Lónára ment, hol régi ismerőseit, a De Gerando-családot látogatta meg.

B. Baldácsy Antal temetése e hó 13-án ment vége az esztergommei Bélián. A végintézkedésére a fővárosból Béliára ment a veteránok egyik egylete is, melynek az elhunyt patronusa volt. A ravatalt a béli templomban helyezték el s a korporsó körül középkori öltözetben sisakos és alabardos örök sorakoztak. A falakra és korporsóra megfordítva aggatták a családi cizmet, mert az elhunyt utolsó sarja volt a családnak. Az egyházi szertartást Szántóffy esztergomi kanonok és címzetes püspök végezte, a muzslai kath. plebánussal együtt. A korporsót a megboldogulthoz legközelebb állók közül özvegye, rokonságának több tagja, köztük Földváry Árpád es. kir. kamarás és honvédszászados s egyzerszemin, hirszerint, a főörökös, környezék. A szép számmal egybegyűlt vidékeliek között ott voltak Esztergom vármege alispánja, a megye több kitűnősége, s a különféle Baldácsy-uradalmak tisztjei. A két protestáns hitfelekezet nyolcz tagu küldöttség által képviselte magát, s pompás koszorut tettek a korporsóra. A templomi gyász-szertartás után a sirboltba vitték a korporsót, s átadták a hamvakat az örök nyugalomnak.

„Kincsem“ győzelme nevezetes összegekkel volt összekötve. Fogadtak rá sokan, és pedig a paripa közelebbi ismerősei, mert az idegenek a híres „Pa-geant“ és „Verneuil“ mellett nem sokat bíztak a magyar paripában. Ennek dacára „Kincsem“ kö-

zel *egy millió* frrtal jutalmazta a benne bizókat. Kincsem tulajdonosa, Blaskovics Ernő a jutalmon kívül 30,000 forintot, gróf Festetics Tasziló 150,000 forintot, Hessen tartománygróf 150,000 forintot, gróf Zichy Béla 150,000 forintot, Mr. Cavaliero 20,000 forintot, Madden jockey 10,000 frrt kaptak azon öszegből.

Léghajzás. Jacobi Emil, ki a falragaszokon amerikai kapitánynak nevezi magát, e hó 15-én három légzőgömböt szállt föl a budapesti lövöldéből. Két izben, e hó 4-én és 11-én nem sikerült a felszállás, mert a gömbök töltésénél mindig baj történt; egy izben a két gömb is felhasadt. De e hó 15-én délután teljesen sikerült a felszállás. A három gömb közül kettő kiesiny, de a közbülös három akkora, s egy közös rudra vannak erősítve, melyről aztán a kosár függ le. Hat óra volt, mikor a gömbök megtelek, s Jacobi Emil beállt a kosárba, melybe más valakinek már nem akadtatott volna helye. A három gömb teljes szélesében lassan emelkedett föl a város felé. Néhány pillanat mulva csendes légáramlat vitte feljebb és feljebb, a budai hegyek felé. Látni lehetett, a mint Jacobi homokot szór ki a kosárból, mire a gömbök mind magasabba szálltak. Egy óra hosszat lehetett látni az ó-budai hegyek irányában, mignem eltűnt az alkony homályában.

Lefejezés. Hödel Miksát, ki május 11-én merényletet követett el Vilmos császár ellen, de lövése nem talált, e hó 16-án reggel a berlini fegyház udvarán *lefejezték*. Cszivilizált világ részünkben elég kivételes módja a halálbüntetés végrehajtásának.

Öngyilkosságok. Halbauer Árpád, a fővárosi körökben ismert előkelő kereskedő, mult vasárnap eltávozott onnan hazulról, azt mondvá, hogy egy rokona látogatására megy a Svábhegyre. Azonban a következő napokon sem tért vissza. E hó 15-én délután Halbauer a budai hegyek közt levő Farkasvölgyben az erdőkerülőkhöz halva találták. Szíve volt átlóve s mellette egy hatosvívi revolver. Minden arra mutat, hogy öngyilkos lett, s hogy pár napig halva feküdt a magányos helyen. De öngyilkossága okát nem tudni, mert anyagi körülményei rendezettek. Halbauer 35 éves volt s nőtlen. — Keller Frigyes, 67 éves háztulajdonos Budán, e hó 14-én a Dunába ugrott s csak halva fogták ki.

A párisi kiállítás május és június hónapokban 4.222,402 ember látogatta meg; maga a nemzetü innepély 120,000 látogatót vont a kiállításra. A látogatók közt azonban igen sok ingyen nézte a kiállítást, úgy hogy a bevett összeg 3.232,963 frankra tehető.

Zubovics főhadnagy jelenleg Londonban időz. Uszó készülékét az angoloknak is be akarja mutatni, még pedig a tengeren. A készülék segélyeztet ugyanis lovasul együtt át akar uszni Dover-től Calaisig.

Az inség Chinában véget ért. Az angol kínai lapok jelentése szerint vége májusban eső esett éjszaka Chinában és öt napig tartott. Ennek következtén az inséget szenvedő kerületekben, ugyszintén Pekingben is nagy az öröm s az udvar s négy egyaránt sietnek az eső, ugyszintén a hó istenének, nem különben a napnak s holdnak, melyeknek ez égi adományt köszönhetni vélik, elismeréseket fejezni ki áldozatok s hymuszok által. A fiatal császár: Kvang-su elrendelte, hogy mindenütt, hol a hadur: Kvan-yu templommal bir, az előirt tisztelget rója le a lakosság az által, hogy fejét kilencszer verje a földhöz.

Bosznia s ovsárgott földje még mindig csatátér. A rend és béke fegyveres missionáriusai harcok közt nyomulnak beljebb és beljebb. E nagy monarchia hadserege fölkelők hirtelen gyűlt csapataival méri össze fegyverrel, olyan csapatokkal, melyekről a hivatalos hadi jelentés azt mondja, hogy „a vadak ösztönével“ bírnak — biztos helyeket választani, s onnan lövöldözni. E harcok hivatalosan „fényes győzelmeknek“ nevezetnek. Ilyen fontos győzelmek voltak e hó 7-én Zepose mellett és 8-án Jajczánál. Ez a Jajeza már a mult századokból ismeri a magyar fegyvereket. Most tanuja volt az Uchatinságykn megpróbáltatásának. A fényes győzelmekről vezetett hadi naplójegyzékéből azonban nem jutott egy lap sem gr. Szapáry László altábornagy seregének, melynek jelentékeny része huszárság, de itt, a

hol sziklák mögé és erdők közé veszi be magát az ellenség, a lovasság nem tehetett mást, mint hogy meghal a biztos helyről irányzott lövések alatt, mint Maglajnál. Szapáry hadosztályának a Szerbiával határos területet, s a Drina mellékét kellett volna megszállni. De Szerbia éppen nagyon alkalmas szomszéd a fölkelésre, s a Drina mellékén nagyra is nőtt a fölkelő csapatok száma. Beszélnek 8—10,000 főnyi fölkelő seregről. Szapáry hadosztály a Zvornik harcokban törte magát a Szávától folyomik felé, melyet azonban meg sem közelíthetett. A hivatalos jelentések sokat tudnak mondani a rossz időjárásról, a borzasztó utakról, melyek az igavonókat tönkre tették, és az élemezés szállításiának roppant nehézségeiről. E hó 9-én és 10-én elkeveredett harcok folytak Tuzla mellett, és nem lett belőlük fényes győzelem. „A fölkelők által minden oldalról megtámadtatva (ezek a hivatalos jelentés szavai) kényszerítve volt a hadosztály visszavonulni Grasic felé, hová 12-én érkeztek meg.“ Ugy lát-szik, hogy a fölkelők nyomban követték, mert 13-dikán Grasicnál támadták meg Szapáry hadosztályát, de visszaverettek; azonban a hadosztály a municzió hiánya miatt 14-én folytatta visszavonulását a Jalla vége mellett, és Dobajban állapodott meg. Philippovics hadserege utócsapatjainak védszárnya alatt. E visszavonulásban a katonáknak kellett a szekereket és betegszállító kocsikat vonszolni, mert az igáslovak kidőltek. A hadosztály eszomoru expediciójáról és veszteségeiről részletes adatok még hiányoznak, de a legnagyobb aggodalom nélkül gondolni sem lehet azokra. Végre azonban békes hírek is érkeznek a Szerajevó előtti főhadiszállásról. Hafiz pasa, Bosznia katonai parancsnoka megjelent Philippovics fővezérnél, a szerajevói előkelő lakosság küldöttségével, és kérte, hogy szüntesse meg egyelőre az előnyomulást, mert a portától semmi értesítés nem érkezett a megszállt terület lakosaihoz, sőt még Philippovics hírsz. próklamációjának sem hallották híreit. Másrészt pedig jelentik, hogy a porta és monarchiánk közt végre megegyezés történt a meg szállásra, s a porta kimondja a csillapító szót. Philippovics a küldötteknek kijelentette, hogy neki parancsa van tovább nyomulni, s egy nyalab próklamációt adott át Hafiz pasának. A hercegovinai megszálló sereg 32-ik gyalogezredéről, mely pestiekből áll, szomoru hír érkezett a bécsi lapokhoz. Az ezred 8-ik százada Medvey százados vezénylete alatt Lubinje környékén tulnyomó számu lázadókkal találkozott és vereséget szenvedett. A századból eddig (tudni illik az esetet tudató távirat kelteig) csak Pech százados és 30 ember tért vissza ezredéhez.

Megválasztott képviselők.

Második közlemény. (Aug. 8—14.)

Itt folytatjuk a megválasztott képviselők névsorának közlését, kiegészítve a mult számunkban megkezdett közleményt. A pártállások rövidítve könnyen érthetőleg vannak jelölve: sz. = szabad- elvű párti; e. e. = egyesült ellenzéki; f. = függetlenségi (szélső baloldali); p. k. = párton kívül álló; n. = nemzetiségi.

Városokban:

Brassó: Mayer József (sz.) és Sztrevoju Miklós (sz.). — **H. Bősörzerny:** Solymosy Bálint (f.). — **Csongrád:** Csátár Zsigmond (f.). — **Czegléd:** Verhovay Gyula (f.). — **Eger:** Szederkényi Nándor (f.). — **Esztergom:** Pór Antal (sz.). — **Fiume:** Tiszta Kálmán (sz.). — **Győr:** Kautz Gyula (sz.). — **Hódmezővásárhely:** Németh Albert (f.). — **Jászberény:** b. Liphay Béla (e. e.). — **Kecskemét:** I. ker. Mocsáry Lajos (f.). II. ker. Kada Elek (f.). — **Makó:** Verhovay Gyula (f.). — **Miskolcz:** I. ker. Horváth Lajos (sz.). II. ker. Lichtenstein József (e. e.). — **Nagy-Becskerek:** Dániel Ernő (sz.). — **Nagy-Kikinda:** Szaboviyevics Mihály (sz.). — **Nagy-Körös:** Farkas Elek (e. e.). — **Nyiregyháza:** Vidliczkay József (f.). — **Pápa:** Ráth Károly (e. e.). — **Pécs:** Taray Andor (sz.). — **Szabadka:** Mukics Ernő (f.) és Varga Károly (f.). — **Selmeczbánya:** Tiszta Kálmán (sz.). — **Sopron:** Trefort agost (sz.). — **Sepsi-Szent-György:** Tiszta Kálmán (sz.). — **Szeben:** I. ker. Gebbel Károly (nemz.). II. ker. Küstner Henrik (k.). — **Székesfehérvár:** Juraszek Ferencz (e. e.). — **Újvidék:** Hadzsics Antal (sz.). — **Versecz:** Beóthy Algernon (sz.). — **Vizakna:** Korizmic László (sz.). — **Zenta:** Majoros István (f.).

Mezőkben:

Baranyamegye: Dárdai kerületben Szily László (p. k.); mohácsiban Dárdai Sándor (sz.); sásdiban Sisikovics Tamás (p. k.); síklóiban Antal Gyula (sz.); szalánthiban Nagy Ferencz (f.); szentlőrinczben Mende Bódog (f.); pécsváradiban dr. Gombár Tivadar (e. e.).
Biharmergye: belényesiben Kozma Parthén (sz.); bihariban Ereszy Géza (sz.); eszékeiben Román Sándor (sz.); margitában Szabó Márton (sz.); tenkeiben Lipovniczky Sándor (sz.); berettyó-újfalusi-ban Csányi Sándor (f.).
Borsodmegye: mezőkovesdiban Prónay József (sz.); edényiben Miklós Gyula (e. e.); mezőkeresztesiben Duka Ferencz (f.); csáthiban Bódogh Albert (f.); szirmabesenyőiben Bárczay Miklós (f.); a dédesi kerületben új választás lesz Ragályi Aladár (e. e.) és Uray Mór (p. k.) közt.
Fogarasmege: alsó-árpási kerületben Móricz Pál (sz.); fogarasiban Boér Antal (sz.).
Gömörmege: a roznányiban Szontagh Pál (e. e.); köviben Szentiványi Árpád (e. e.); jolsváiban Jankó Miklós (e. e.); rimaszombatiban Czider Károly (e. e.); putnokiban Hevessy Benke (f.); rimaszécsiben még nincs tudva.
Hajdumegye: nádudvariban Sembergy István (f.); nánásiban Sós Gábor (f.); szoboszlóiban Thury Sámuel (e. e.).
Máramarosmege: örkormányiban Szilágyi István (sz.).
Pestmege: abonyiban Degré Alajos (f.); alsó-dabasiban Halász Bálint (e. e.); dunakeczeliben Földvári Gábor (sz.); filiöpszállásiban Balogh Imre (e. e.); monoriban Katona Lajos (f.); váciban ifj. gr. Ráday Gedeon (sz.); dunapataiban Szabélyi Antal (f.); dunavészeiben Jankovics Miklós (sz.); gödöllőiben Beniczky Ferencz (e. e.); szentendréiben Lupa Péter (sz.); ráczkeveiben Rakovszky István (p. k.).
Szátarmegyeiben: esengeriben Galgóczy Sándor és Kiss Aron közt új választás lesz.
Szepesmege: a kézsmárki kerületben Sponer Andor (e. e.); szepesszombatiban Zsedényi Éde (sz.); löcseiben Máriássy Sándor (sz.); tulbóiban Gergelyi Tivadar (sz.); iglőiban Wieland Károly (sz.); gölniczbányáiban Probstzer Arthur (sz.).
Szilágymege: szilágyosmlyői kerületben báró Bánffy Albert (e. e.); zilahiában Szikszay Lajos (sz.); diósiban Dull László (sz.); tasnádban Szongott Jakab (f.); szilágyesehiben Papp György (f.).
Somogyemege: esztergomban László Imre (f.).
Szörénymege: Doda Traján (nemz.).
Temesmege: rittegben Vargyics Imre (sz.).
Ugocsaemege: halmi kerületben György Endre (sz.); nagyszőlősi b. Perényi Zsigmond (sz.).
Zalaemege: bakszáiban Turgyoni Lajos (f.); szentgrotthiban Bessenyei Ernő (e. e.).
Vasmege: kisczelli kerületben Ajkay Gyula (szabadelvű párti).

A választások utolsó napja aug. 14-ke volt, s most már (a rimaszécsi kerület kivéve, melyből nem érkezett be tudósítás) összegeztethjük az aug. 5—14-ke közt vége ment összes választások eredményét. Megválasztott 417 kerületben 397 képviselő (25 kerületben, a kettős választásokat is ide érte, új választás lesz), s a megválasztott 397 képviselő közül a szabadelvű vagyis kormánypárthoz tartozik 233, az egyesült ellenzékek 69, a függetlenségi párthoz 70, párton kívüli 15, nemzetiségi 8.

Új választások. Három képviselő 3 helyen, hat pedig két helyen választott meg, u. m.

Gr. Apponyi Albert (bobrói és szenciezi kerület).
Mocsáry Lajos (Halas és Kecskemét).
Moricz Pál (Szarvas és alsó-árpási kerület).
Gr. Pechy Manó (Kolosvár és Erzsébetváros).
B. Simonyi Lajos (világosi és nagyszalontai ker.).
Simonyi Ernő (Debreczen, Szeged és Szentes).
Szilágyi Dezső (Pest-józsefvárosi és jákóhalmi ker.).
Tiszta Kálmán (Fiume, Selmecz és Szepsi-Sz. György).
Verhovay Gyula (Czegléd, Makó és tapolczai ker.).

A dupla választások következtében lesz tehát (az országgyűlés megnyitása után) 12 új választás.

Több helyen a jelöltek egyike sem kapván általános többséget, új szavazás lesz a közelebbi napokban. Egyet, Debreczenben B. Baldácsy Antal halála tesz szükségessé. Lesz tehát új választás:
Budapest ferencz- és belvárosi, Maros-Vásárhely második, Debreczen harmadik kerületében; Nagyváradon, Abauj nagydíj, Borsod dédesi, Csongrád tápi, Heves porozói, Somogy tábi, Szatmár eszengeri, Torontál török-becsi, Veszprém enyngyi kerületében.

Ezekhez járulnak a többes választások következtében szükségessé váló új választások. Lesz tehát új választás összesen 25 kerületben.

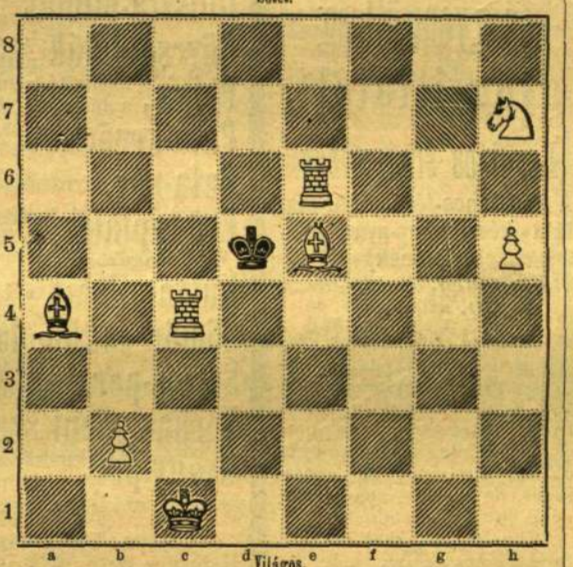
Halálozások.

NOVÁK KÁLMÁN, Székesfehérvár polgármestere meghalt 61 éves korában, hosszas betegeskedés után. A város egyik legbecsüteltebb polgára volt, kit hivatalában és a társaskörökben egyaránt tisztelttek, s kinek halála mely részvételt kelt minden körben. Novák mint jeles kriminálista is kitűnt, s a város ügyeinek rendezésében kiváló szervező képessége szintén bizonyított. Részt vett a szabadságharcban; aztán a magányba vonult, míg nem 1861-ben a város főbírájává választották. A provizorium alatt nem lehetett bírni, hogy hivatalát vállaljon, noha nagy családja volt. Utóbbi időkben betegeskedett; a város képviselő testülete ily körülmények között kénytelen volt állásának betöltéséről gondoskodni; de elismerésének és halálának azzal adott kifejezést, hogy a beteg férfinak teljes fizetését nyugdíjként utalványozta.
Elhunyt még: JAKABFALVAY JÓZSEF az abaujmegei Nagy-Bátorban 72 éves korában, számos tagu családát hagyva maga után. — KAMARÁS FÜLÖPNE, szül. Galaszy Jozsefn 50 éves korában Szegszárdon. — BÁRÓ PONGRÁZ EMILIA, b. Pongráz Lajosné szül. Zbainsky Mária grófnő 15 éves leánya Budán.

—x— **Tanuló** a jövő iskolai év alatt teljes és tisztességes ellátást nyerne egy Budapest kecskeméti-utczában lakó főhivatalnoknál. Bővebbet e lap kiadó-hivatalában.

SAKKJÁTÉK.

976-dik számu feladvány Makovszky K.-tól.

A 971. számu feladvány megfejtése.

Patzelt I.-tól.
Megejtés. Sötét.
1. Bg4—g7 Bl3—h7: (a)
2. Vc2—c6 Kd5—e6:—e5;
3. Fc8—h7
v. Vc6—e6 mat.
1. a. Kd5—e5;
2. Vc2—d5 f—sz.
3. Vv B máttot ad.
Helesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József, Gelsen Glesinger Zsigmond, Süropatakon Gérecz Károly és Stern Albert, Nagy-Dobronghon Németh Péter, Kolozsvárt Csipkés Árpád, Budapesten K. J. és F. H. A pesti sakkőr.

Szerkesztői mondanivaló.

Az apród s kedvese. Szépen van gondolva. Kidolgozása, ha nem is a mai — inkább a Petőfi előtti — izlésben, meglehetősen sikerült. De a mese megoldásában nincs világosság. Hogy jó oda a leány? Hogy ő hozza meg a szabadságot ifjúnak; hogy lövi le az őt? mert nem volt parancsa, hogy szabadon ereszze. Értjük, de nem nyugtatunk meg benne; hiányzik a külső, belső valószínűség, hogy így történhetett. Am próbáljon még, hiszünk, hogy fog sikerülni, egy vagy más.

Romok felett. Nagyon szélesre vett elégiát tárgyalás. Sok jó indulattal, s egyes vonásaiban tetszettel is van írva; de egészen kevés még nem kelégitő. Mindent el akar mondani, a mi szemébe vagy eszébe ötlök; azért nem domborulhat ki az egyes vonásokból. Verses előadás, de nem műalkotás még.

Tata. S. Gy. A népszinházi sorsjegyek huzásának eredményéről legelőszörirőbb lesz a népszínház igazgatójánál tudakozódnunk; nálunk nincs meg a teljes jegyzék.
N.-Körös. B. G. Küldeményünket, reméljük, megkapta. A listát vagy rajzokat mielőbb kérjük.

M.-Visk. J. G. A kértzett Miskolczon van; oda küldjük a levelet.
J-6. Fordított költeményt adunk, ha mind az eredeti maga jóvá, mind a fordítás sikerült. Joannes költeménye „Valaha...“ valóban szép eredetiben; de a fordítás még nagyon elúrja a gyakorlatlan kezét, mely keresi a rimet, erőlteti a kifejezésben s néha még érthetően sem bírja kifejezni magát, sőt a nyelvtanban s szövegszabályban sem bízik. A szerzőből fordított másik költemény (Hegyen, Radicsvicsótl) befutása igen meglepő, s a fordításban is ez a hat sor a legsikerültebb. De itt is a kezdőség ugyanazon jellemei találkoznak: sziv-hív, est-fest, körül-röplü file rimek nem járják ma már. A spanyol vers nem sokat ér eredetiben sem. — Különben jól teszi, ha fordításokkal igyekszik magát a nyelvből s költői kifejezésben gyakorolni. Ez a legjobb iskola erre.
Kritikán alul. Bűhántattal... Hej engem az a kis leány... Emlékeves. Dal a kedvesének; Bús dal, (ugy látszik igen szereti a kettős eszt).

Tartalom: Dr. Navratil Imre (arezkép). — Alacsony kicsiny ház. — Dacozó, neves csak. — Kárpáti képek. — Báró Baldácsy Antal (arezkép). — Egyiptomi képek (két kép). — A lagúnák városából (képpel). — Bosznia és Hercegovina. IV. — Tizenöt éves kapitány. — Egyelő. — Meléklet: Kincsem (képpel). — Az új madárház a budapesti állatkertben (képpel). — Angol turisták (képpel). — Iródom és művészet — ózán tetteket, egyeteket. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Megválasztott képviselők. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hírtudósítás.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. sz.)

Kwizda Ferencz János. cs. k. udv. szállítónak Körneuburgban.

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy önnel tudassam, miszerint a cs. k. szabad. üditő nedvet, osziban, valamint az idegeknek nagyobb erőszítések előtti és utáni erősítésére a *legjobb sikerrel alkalmaztattam*, s mellékelve küldök néhány levelet, melyekből láthatja, hogy az üditő nedv itt már nagyon keresett és becsült gyógyszert képez.
Végül megjegyzem még, miszerint *Marais ur*, a „Galka“ nevű híres üditő gazdája is, az üditő nedvet egészen rendkívüli eredménnyel használja, valamint, hogy annak használatát minden lótulajdonosnak én a legmelegebben ajánlom:
Páris, Rue Grenelle St. Germain, 1878. május 20-án.

De Montigny gróf,
előbb fő-felügyelő a francia miniszternek s fő-lovasmester a samurri lovassági iskolánál.

A beszerzési forrásokra névze utasítunk mindenkit a mai számunkban foglalt hirdetésre.

Ismert dolog, miszerint a legjobb czikkeknek is mindig bizonyos időre van szükségük, hogy a közönségnek szokásba jöjjenek, mely sorsnak még a tudomány által régóta ismert és alkalmazott szerek is alá vannak vetve. A Guyot féle kátrány-tokokok alkalmazásba hozatalánál is ezen tapasztalás szerzetett, s mintán minden lézési és hurotos bántalmaknál, megbűlések és torokfájásoknál kitűnő, immár elvitatás hatatlan hatásukról meggyőződés szerzetett, általános alkalmazásuk konstáltható. — A Guyot-féle kátrány-tokokok általános pótlanok minden nemű tékat, pasztilla és vegyületeket. — Első rendű orvosi tekintélyek által be van bizonyítva, miszerint eredményűs hatásuk majdnem kizárólag a készítésnél alkalmazása jövő kitűnő növegg kátrányra vezethető vissza. (E kátrány tudvalegilek a norvég fenyezőből — abies excelsa — nyeretik.)

A nagy kedveltség, melynek a Guyot-féle kátrány-tokokok eskák hosszabb idő óta Franciaország, Belgium, Holland és Németországban örvendenek, hol azok mindenki kezében léteznek, természetesen sok utánozóra találtak, amiért is határozottan figyelmeztetünk mindenkit, hogy csak akkor lehet jó minőségűre és ennek folytán hatályosságra számot tartani, ha a valódi francia készítményeket alkalmazzuk. Különösen mióta Ausztria-Magyarországba behozattak, számos utánzás került felszínre, melyek, bizonyosság szerint nagyon a francziák mögött maradnak. Nem óvatjuk eléggé a közönséget a sok német és osztrák utánzástól, melyek jó ság és hatás tekintetében a francziákkal össze sem hasonlíthatók. A Guyot-féle kátrány-tokokok minden üvegben rajta van Guyot aláírása S ziben, mely körülményre különösen figyelmeztetünk. E nélkül soha sem lesznek azok eladva.

HETI-NAPTÁR. Auguszt. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
18.V F 10 Sz. Jovánól. F 9 Ilona	6 A 9 Urszván.	19 B.L. el.	
19.H Tekla. Laj. püs. Tekla. Már.	7 Dometius	20	
20.H István király. István király	8 Emilian	21 Kis X.	
21.S Bernát, Fidelia Bernath	9 Mátyás	22	
22.C Timotheus	10 Lörincz	23	
23.P Benedek Eilop	11 Máté Epl.	24	
24.S Bertalan apát	12 Photius	25 S. Neah	

Hold változása. ☾ Újhold 28-án 7 óra 16 perc. regg.

Ha kassza hasznosított... 10 krajczár... 80 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalnak számára hirdetésnyelket... Oppeltik A. Wolfsele Nr. 22.

Hölgyek százezrei... RAVISSANTE... Budapest Török József úr gyógyszerárában...

Vadász Ferencz özv. utóda... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

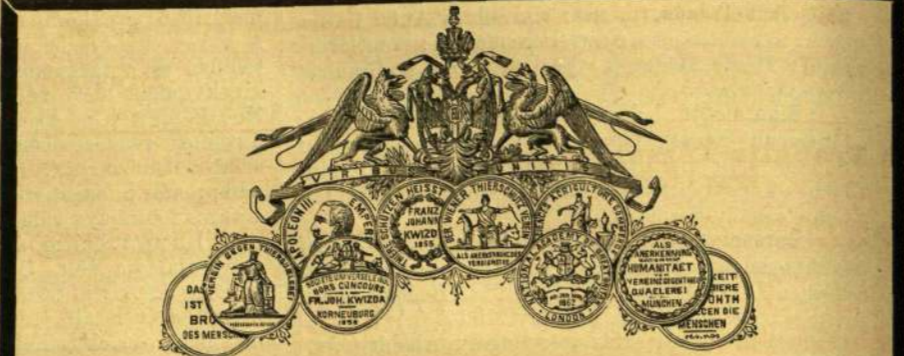
Szt. István ünnepély... t. látogatói... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

A FRANKLIN-TÁRSULAT... Budapest, egyetem-utca 4.

Verne Gyula érdekes iratai... SERVADAG HECTOR KALANDOS UTAZÁSA... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

BRAUN MÓRICZ... lábball-gyárában... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

Köhögés és gyengültség... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

Állat-gyógyszerek... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

Cs. kir. szabad. korneburgi marhapor... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

A FRANKLIN-TÁRSULAT... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

A HAZA BÖLCSE... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

A budapesti társasági kereskedelmi iskolában... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

Teljesen megjelent... NEMZETKÖZI JOG... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

KÖZHASZNU... MAGYARÁZÓ SZÓTÁR... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

GARABONCZÁS DIÁK... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

Cseplő-gépek... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

Menetrend... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

Személyszállító-menetek... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

A szerb part hosszában... Budapest, királyi utca 27-dik szám.

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen.

Sürgöny! SÜRGÖNY! Sürgöny!

a n. t. vevőközönséghez.

A párisi tárlat végére járván, szakmám sok gyári kiállításainak megmaradt ezikeit megvásárolván, még nem hallott potom áron tuladok rajtok, hogy a jövő hóban kínálkozó jó alkalmat az angol kiállítások visszamaradt kelméit az őszi és téli idejre megvenni el ne mulasztssam. — Kérem a t. vevő közönséget, szíves pártfogásukban reszesíteni és megrendeléseiket siettetni, miután ez itt felsorolt olcsóságok eladása csak egy hónapig tart.

Székesfehérvárott, július hóban 1878.

Teljes tisztelettel

Ifj. Eibisch Zsigmond,

a „Profétá“-hoz Sz.-Fehérvárott, nádor-utca, Szekerák és Hornyánszky urak kereskedése mellett.

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen.

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes sections for Szorkelmék, Mosokelmék, Fehérnemek, and Arjegyzék - 5. szám.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes sections for Arjegyzék - 6. szám, Arjegyzék - 7. szám, Egész finom gyolcsok, and Arjegyzék - 8. szám.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes sections for Arjegyzék - 10. szám, Arjegyzék - 11. szám, and Arjegyzék - 12. szám.

30 forint bevásárlás után 6 darab igen finom flatir angol törülköző ingyen.

Magán finővelde és tápintézet

Temesvárott, belváros.

Az intézet 4 évi fennállása óta a legfényesebb sikereket aratta. — Bukás még elő nem fordult. — Rosz és elhanyagolt ifjak itt jó és szelíd erkölcsű tanulókká válnak. — Sikerteljes oktatás a hazai és az idegen nyelvekben. Utóbbiak egy év alatt sajátítottak el. — Legjobb tanerők és nevelők, kitűnő tanárok. A követelményeknek megfelelő tanszerek. — Szakadatlan felügyelet, minél fogva hanyagság s kihágások lehetetlenek, de a legjobb siker biztosítva van. — Az intézet a város legegészségesebb, fákkal szegélyezett, nyílt terektől körülvett helyén fekszik. — Egész-séges és minden kényelemmel felszerelt háló-, ét- és tanterem. — Az évi és osztály- vizsgálatok a nyilvános gimnasiunom vagy reáltanodán tételnek le, emnélfogva államérvényes bizonyítványok. — Szeretetteljes bánásmód, egészséges és elegendő étkezés s kizsogálal.

Berker Nándor, tulajdonos igazgató.

Lähne-féle tan- és nevelőintézet Sopronban.

26-dik évfolyam.

A nevelésben az ifjak a 6-tól 17-ik évökig véstnek fel; eoztva 4 elemi, 6 real- és 6 gymnasiumi osztályban m. m. mini-teri tantervek szerint. A tan-nyelv német, de a magyar nyelv tanulására különös szorgalom fordítottatik. Az ifjúsággyazarsmínd rendszeresen kiképezve lesz arra, hogy leltantulati-iskoláiba álláshessen. E tekintetben az intézet különböző becsi főreal- és gymnasiumi tanodák, s különösen a es. k. Theozozin-ium t. igazgatói által ajánlatik. Tervrajzok ingyen állítanak könyvkeze- kedése vagy az alufrott által kaphatók. 4727 Lähne igazgató. Egy elemi tanító, ki a magyar és német nyelvben jártas, alkalmazást nyújt.

Majorsági udvar. Az intézet épülete. Eert. Tornacsarnok.

Kiadja és nyomatja Franklin-Társulat Budapestben, egyetem-utca 4-ik szám.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem- utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárbanál kapható:

RUSSIA

AZ OROSZ BIRODALOM ISMERTETÉSE.

Irtta D. MACKENZIE WALLACE.

Angolból fordította Szentkirályi Móricz.

A befolyó jövedelem a magyar írók segély-egylete javára fordítottatik.

Két kötet. Ára füzve 4 frt.

TARTALMA: I. KÖTET. — A szerző előszava. — Az utazás Oroszországban. — Az éjszaki erdőszégekben. — Ivanofka. — A falusi pap. — Orvosi tanácsokmány. — Egy régi jellemű paraszt-család. — Az éjszakai vidéki parasztság. — A mir, vagy falusi község. — Miképen tartotta fenn magát a község, és mi hatása lesz jövőre. — Finn és tatár faluk. A városok és a kereskedői osztály. — Nagy-Novogorod ur. — A császári kormány és a tisztviselők. — Az új helybeli önkormányzat. — Földbirtokosok a régi iskolából. — Földbirtokosok az új iskolából. — A nemesség. — A társadalmi osztályok. — A haereticusok (Eretnekek). II. KÖTET. — A disszenterok, szakadárak. — A pusztagaz pásztornépei. — A tatár uralom. — A tatárok becsapásai. — Idegen gyarmatosok a pusztagazban. — Szentpétervár és az európai befolyás. — Moszkva és a slavophilek. — Egyház és állam. — A krimi hadjárat és következményei. — A porok. — A porok felszabadítása. — A felszabadítás következményei. a) A földbirtokosokra nézve. — A felszabadítás következményei. b) A parasztságra nézve. — Az új törvényesékek. — Terjeszkedés és a keleti kérdés. — A fordító zárszava.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / egész évre ... 12 frt / félévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre ... 8 frt / félévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre ... 6 frt / félévre ... 3 *

34-dik szám. 1878. BUDAPEST, AUGUSZTUS 25. XXV. évfolyam.

HORVÁTH MIHÁLY.

(1809—1878.)

A MAGYAR Klió setéllő betűkkel fogja feljegyezni azt a napot, midőn a messzi távolból megérkezett a bár nem vártatlan, de mégis mélyen megdöbentő hír, hogy Horváth Mihály, a magyar nemzetnek ez emberöltőben legnagyobb történetírója, a magyar főpapikar egyik elsőrangú ékessége, a nemzeti dicsőség és gyász napjaiban egyaránt hűnek bizonyult hazafi, annak a történelemnek, melynek oly hivatott írója volt, maga is egy maradó alakja, távol az édes anyaföldtől, melyen ki nem alvó szeretettel csüngött, egy szempillantás alatt összeomlott s nemes szelleme itt hagyta szerette nemzetét, mely hamvai fölött kegyelettel fog örködni, míg lesz e haza földjén magyar elme s dobanni fog magyar szív.

Európa polgári s erkölcsi műveltsége között nagy föltűnést okozott s a Marcezbányi-féle jutalomra érdemesítettett, de közbejött akadályok miatt csak 1847-ben jelent meg. Ez első műve megjelenését azonban jóval megelőzték fölös számú s hasonló jelességű más művei: „Az ipar és kereskedés története Magyarországon a XVI-ik század elején“, mely szintén jutalmat nyert, s e művének folytatása: „Az ipar és kereskedés története Magyarországon a három utolsó század alatt“, mely 1840-ban látott napvilágot s mint azon év legkitűnőbb irodalmi terméke, a 200 aranyos nagy jutalomban részesült. A folyóiratokban közrebocsátott értekezéseit s püspöke, g. Nádasdy ösztönzésére irt „Nádasdy Tamás nádor élete“ című művét nem is említve, történetírói életének ez első korszakára esik még egy nagyobb

HORVÁTH MIHÁLY.

Már legelső föllépésével is, a harminczas évek legelején, mint ilyen mutatta be magát. Első műve: „Párhuzam az Európába költözött magyar nemzet s az akkori